

MŪSU KELIAS

Lietuva
Tėvynė
mūsų...

LITHUANIAN INFORMATION NEWSPAPER

PERMITTED BY MILITARY GOVERNMENT

Nr. 44 (53) II metal

LIETUVIŲ SAVAITRASTIS

Dillingen/D., 1946 m. lapkričio 7 d.

Darbas-mūsų

atiestacija

Pasaulis žinojo, kad mes esame darbo mylinti tauta. Tačiau darbo sąvoka [vykių raišioje ir pas mus žymiai pakeičiama. Kol darbas reiškė mūsų kapitala ir akvizicijas mums demonstravo mūsų ateitį, kol dirbome savo namus kurdami, tai jis mums buvo mielas ir darbo vengiančių mūsų tarpe buvo tik mažas skaičius. Skaudūs įvykiai sugriovė ne tik mūsų ateities svajones, bet ir iš esmės pakeitė mūsų pažiūras ir darbą neigiamą prasmę. Pirmiausia raudonieji okupantai mums pagrobė tai, ką didelių kruopštumų buvome įsigiję, nes dauguma iš mūsų pradėjo visiškai iš naujo kurtis. Kas per didelius sunkumus išgyjama, tas mums pasidaro itin miela. Mes iki tol dirbome, vargome, bet ir buvome savo darbu patenkinti. Visa tai, ką su vargu ir meile buvome įsigiję, turėjome paaugoti kažkokiai mums svetimai idėjai, tikrai sakant, dykduoniams, latrams, perėjūnams, kurie tik šaipėsi iš mūsų gerųjų savybių kurti sau ateitį, iš mūsų vargo, elkodami mūsų surūpintas gėrybes. Mūsų taupumą ir rūpestį, mūsų darbštumą tie dykduoniai apšaukė nusikaltau ir pan. Akivaizdoje tokių faktų ir nuolat girdimų šmeižtų, mūsų įprastais, gražiais pasaulio vaizdais subyrėjo galutinai.

Kada raudonasis okupantas jau buvo mus materialiai iščiulpęs, atsirado antrasis — rudasis okupantas. Jis jau kitais metodais pradėjo mus nuo darbo baidyti, paversdamas darbą beprasmisku vargu. Prievartos darbas niekad nesužadins meilės darbu, nes jis neturi tam praeimčių. Kas okupacijos metu nedirbo tiesiog prievartinio darbo, tas dažniausia dirbo nereikalinga, galima sakyti, beprasmė. Ką darba, kitaip sakant, vaidino dirbantį. Kiekvienas gyvena šia diena ir dirbo tiek, kiek buvo verčiamas, dirbo dėl akų. Tas faktas žinomas dar labiau atpratino nuo darbo, ir jo meilė darbu vis labiau nyko lietuvių tarpe. Po ilgų metų tokių neaiškiųjų reikėjo vis dar turimą turą palikti ir bėgti nuo pražūtis, iš vienos prievartos į kitą.

Pagaliau, prievartos darbas išnyko kartu su nacių galybe. Pradėjome laukti dienos, kad galėsime grįžti į taip miela tėvynę ir vėl pradėti dirbti sau, savo šeimai ir savo tautai. Visi norėjome ir šandien norime kurtis ateitį, atitaisyti tai, ką abu okupantai sugriovė. Neįkandami laukėme mėnesi, dar mėnesi, metus ir dar ilgiau, bet vis dar tebestovime vietoje. Taip belaukiant, kai kam noras dirbti, kurti, virto nenoru ir jau pasidarė liga, pavojinga liga. Kam dirbti, jei nedirbant galima ne blogiau gyventi?

Taip gal būtų galima galvoti gerais laikais namuose gyvenant. Suprantama, kad normaliais laikais ir apstovomis, kada darbas išeina iš asmens intereso ribų, žmonės vengia darbo, o tati iš dalies ir patiesinama. Dabar taip pat neturime daug tikrai produktyvaus ir apmokamo darbo. Dažnai mums teikiama darbo sąlygos yra blogos, o nauda menka, nes nemaža dalis darbu yra lyg ir bėdos darbai tam, kad būtų užskaitomi dirbančiais, kad nebūtų tiek dykių. Kaip darbo reikalai šandien atrodo daugumoje stovykių, aiškinti nereikia. Nors mūsų buvimas čia yra tik laikinis, vis dėl to apsitvarkyti reikia. Tam tikra prasme mes pasidarėme per dideli demokratai, aiškiname padėtį taip, kad dabar kiekvienas gali daryti, ką tik nori, nebodamas nei bendrųjų interesų nei kaimyno gerovės — vienai valo, kiti teršia. Suprantama, kad valantieji turi kovą pralaimėti, nes teršti lengviau negu valyti; vardą sugadinti lengviau, negu atitaisyti.

Didelė dalis tremtinių ir šandien rimtai vertina darbą ir dirba mažiau dėl uždario, o dėl mūsų garbės, žinodami, kad mūsų darbas yra mūsų atiestacija. Jei mūsų globėjai mūsų vertintų pagal mūsų dabartinį darbūumą, mes neatidurtume toje eilėje, kurio būtime patekė kaip darbininkai savo tėvynėje. Žinokime, kad tos valstybės, į kurias norime arba turėjome patekti, laukia darbo (Pabaiga 8 pusl.)

Mes, amerikiečiai, nusikalstame tylėdami

Pasakė buv. JAV Nepaprastas Pasiuntinys ir Igaliojis Ministeris Lietuvai Dr. Owen J. C. Norem mūsų bendradarbiui

Į Amerika mes esame sudėję daug vilčių. Amerika mus interesavo Nepriklausomybės metais. Vėliau, sunkias okupacijas nešdami ir pogrindyje kovodami dėl savo teisių ir laisvės, atidžiai sekėme, ką daro JAV politikai. Neveltui ir vieni ir kiti okupantai mus traktavo, kaip amerikiečių-anglų siekimais apkreištus ligonius.

Tik vakarų laimėjimus ir dabar sudėtos visos mūsų vilys, kada mes galvojame apie sunkią tėvynę ar neįsivengs tremtinių būklę. Mes patys esame patyrę, o norėjome, kad ir visi žinotų, jog rytais laimint, ne tik mes, bet visa vakarų Europa, išeis vergais į rytus didelių ir mažų kanų kasti...
Į JAV dabar nukreipė mūsų akys dar ir

todėl, kad ten priskaitoma iki vieno milijono mūsų tautiečių. Jie šandien yra aktyvūs, kaip tėvynės, taip ir tremtinių būklę gindami. Todėl sužinojęs, kad Vokietijoje šiuo metu yra paskutinysis JAV Nepaprastas Pasiuntinys ir Igaliojis Ministeris Lietuvai Dr. Owen J. C. Norem, daugeliui lietuvių pažįstamas, kaip nepaprastai aukštos kultūros žmogus, ryžaus jį sutikti ir gauti pasikalbėjimą.

— Tamstos, pone daktare, atsilankymas į Vokietiją, visu čia esančių lietuvių tremtinių tarpe kelia didžiausią dėmesį. Tamstai reikišiamos nuosirdžios simpatijos, kaip paskutiniam Amerikos Pasiuntinui Lietuvoje. Ypač, kad Tamsta gerai supratot ir pažint Lietuvoje gyvenimą. Laikraščiai „Mūsų Kelias“ ir „Dirva“ Amerikoje, nam pavėdė pasikalbėti su Tamsta. Kaip mums žinoma, Tamsta į Vokietiją atkeliavote labdaros tikslais. Norėtume plačiau patirti Tamstos kelionės tikslą.

— Baigęs penkerius metus užsitęsusių darbų karu ministerijoje, gavau pasiūlymą vadovauti Cralog šalpos darbu Vokietijoje, vienoje zonoje. Ta mano dabar atstovaujama Cralog organizacija reiškia: Council of Relief Agencies Licensed to Operate in Germany (Salpos agentūra, leidų veikti Vokietijoje, Taryba). Į Cralog įeina visos Amerikos bažnytinės ir darbo (CIO ir AFL) šalpos organizacijos. Tos organizacijos gali būti šelpiami vis į vargą patekę žmonės, nors šalpa pirmoj eilėj taikoma nuo bombardavimų nukentėjusiems vokiečiams. Maisto, rūbų, batų ir medicamentų siuntos jau yra pakeliui iš Amerikos ir mes netilimoj ateity turime vilities pradėti platų šelpimą, pradėjo pasakoti Dr. Norem.

— Tamsta ilgai gyvenote Lietuvoje. Koki spūdi Tamstai, kaip Amerikos atstovui, padarė Nepriklausoma Lietuva, jos ūkinė bei kultūrinė pažanga?

— Lietuva padarė nuostabią ūkinę pažangą Nepriklausomybės laikotarpyje. Išmintingai tvarkydama ūkį principu „perku ir tuoj sumoku“, o taip pat per žemės reformą išskirdydama žemę dirbantiesiems, Lietuva Respublika toli pranekė savo didesnius kaimynus Rusiją ir Lenkiją. Gyvendamas Lietuvoje pastebėjau, kad rinkoje buvo galima gauti visas reikalingiausias aukštos kokybės prekes ir teisingomis kainomis. Kaip Suomioj ir Danioj, lietuvių kooperatyvai turėjo pilną pasitiekimą, ypač užsienio rinkose. Juk Didžioji Britanija buvo stambiausia pirkėja aukštos rūšies maisto produktu.

(Nukelta 18 pusl.)

Dr. Owen J. C. Norem,

1937-1940 m. buvęs Lietuvoje JAV valstybių Nepaprastas Pasiuntinys ir Igaliojis Ministeris

Jungtinių Tautų pajėgumo bandymas

Stalino ir Molotovo kalbos prieštaraujantios

Europos tautų akys ir ausys nukreiptos į Tautų parlamentą, iš kurio laukia tokių sprendimų, kurie karo iškamuočius tautoms leistų pereiti iš ginkluotos būklės į taikos gyvenimą, o tremtiniams sugrįžti į gimtuosius kraštus ir ten atstatyti laisvės, humanizmo ir demokratijos pagrindus.

Jungtinės Tautos išstatytos dideliems bandymams. Ar jos pajėgės išnarpuoti tarpautines problemas ir ar pajėgės išlaikyti taikingą bendradarbiavimą tarp tautų, dar sunku pasakyti. JT plenumui pateiktas labai ilgas spresčių klausimų sąrašas. Tačiau sum labiausiai domina displaced persons ir Refugee organizacijos (IRO) sudarymas ir statuto priėmimas, nes nuo šio klausimo sprendimo pareis tolimas mūsų likimas. Žmonėms kuo sprendimui kersat kelią stoja Sovietų Sąjunga su

savo satelitais, bet, reikia laukti, kad jos prišimasis nugalės teisingumas.

Antroju esminiu klausimu eina veto, kurį Sovietų Sąjungos atstovai vadina „didžiųjų galybių vieningumu“. Veto teisės reikšmė galime suvesti į mažųjų tautų teisių susiaurinimą. Sovietų Sąjungos užsienių reikalų ministeris V. Molotovas veto panaikinimą sieja su JT organizacijos žlugimu. Vadinasi, Molotovas mažųjų tautų balsą laiko nereikšmingu ir nelygiateisiu su didžiųjų. Tuo tarpu Stalinas pasisako visai priešingai. Jis kovo mėnesį korespondentui taip pareiškė:

Amerika ir Anglija praieities

Trečiasis svarbus klausimas — nusiginlavimas. Ši problema yra išeinamoju tašku tarpautiniams santykiams reguliuoti. Nuo jo sprendimo pareis, ar tautos dar labiau rungtyniaus ginklų gamyboje, ar tikrai pradės taikos darbą.

Siuo klausimu Amerika ir Anglija iš anksto nedviprasmiškai pasisakė. JAV atstovas, senatorius Warren Austin, pareiškė, kad Amerika po pirmojo karo padarėsi tiksliai vieną šališkai nusiginlavimą, dabar, sako jis, „mes šies klausios nebeįsivengsime“. Todėl pat pasisakymai girdimi in Anglijo spaudoje. Kadangi nusiginlavimas liečia ne tik paprastus ginklus, bet ir atomine bombą, tad ir dėl jos Amerika pasisako aiškiai. Ji jos paslapties neatidengs tol, kol tikrai žinos, kad kiti kraštai jos negali pasigaminti. Vadinasi, nusiginlavimas

„Šios organizacijos galia glūdi valstybių lygybės principo, bet ne dominavime vienos valstybės ant kitų. Jeigu Jungtinės Tautos pasiektų ateityje apsaugoti lygybės principą, tai, suprantama, joms teks suvaldinti didelį ir pozityvų vaidmenį, garantuojant taiką ir saugumą.“

Siuos du Sovietų Sąjungos vadų pareiškimus sunku suderinti. Atrodo, kad Sovietų Sąjunga lygybės principą skelbia tik tada, kai tautai neliečia jų interesų, bet kai tik paleičiami Rusijos interesai, tada vėl įkyla didžioji ir dominuojanti valstybė. Tai dvigubos moralės valstybės vyriausybė. Londono „Times“ ta proga kelia klausimą, kas gi pagaliau lemia Sovietų Sąjunge — Stalinas ar Molotovas?

klaidų nebori kartoti

galimas ne tučiasis žodžiais, bet paremtas griežta tarpautine kontrole, kuri efektyviai galėtų visame pasaulyje patikrinti visas imones, ar jos kartais „neaugina uždraustų vaisių“.

Tikrasis nusiginlavimas yra susijęs su valstybių suvereninių teisių susiaurinimu. Ar Sovietai su tuo sutiks, tai, atrodo, neįtikėtina. O jei tautai nebūtų pasiekiamas, negalėtų būti pravestas ir pats nusiginlavimas. Jo gi nepravedus, karo pavojus ir toliau pasitiekia galioje.

Ne mažesnis reikšmės turi ir kitas klausimas, kaip tai — svetimos kraštuose kariuomenės buvimas, jų dislokacija ir pajėgumas. Ši Sovietų iškelta klausimą Amerika papildė. Ji reikalauja, kad būtų išaiškinta svetimų daliųjų buvimas ir okupuotose kraštuose.

(Nukelta 18 pusl.)

Amerikos Lietuvių Katalikų Kongresas kreipėsi į JAV vyriausybę dėl Lietuvos išlaisvinimo

New Yorkas. — Lietuvių Katalikų Kongresas, susirinkęs New Yorke, priėmė rezoliuciją, kurioje kreipiamasi į Amerikos prezidentą, Valstybės sekretorių ir į Jungtinių Valstybių Kongresą nurodant, kad būtų laikomasi Atlando Chartoje, keturiosiose laisvės, Jungtinių Tautų Chartoje paskelbtų principų ir kitų iškilmingų pareiškimų apie Europos tautų išlaisvinimą. Katalikų Kongresas kreipėsi ir Amerikos prezidentą ir Valstybės sekretorių, kad jie imtųsi konkrečių žygių sugrąžinti laisvės ir nepriklausomybės atstatymui Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje ir kitose Sovietų užimtuose kraštuose. Amerikos valdžia prašoma reikalauti, kad rusų kariuomenė, komunistų partijos aparatas ir policija būtų atitraukti iš minėtų kraštų ir kad ten būtų pravesti laisvi rinkimai.

2

Lietuvių gyvenimas

Gražūs darnus darbo vaisiai

UNRRA TEAM 513 METINIS

NUERTINGENAS. Sukalo vienerių metų Nuertingeno apskrities lietuvių tarmių kolonijų gyvenimui ir UNRRA Team 513, šitų kolonijų glėbėj, veiklai.

Lietuvoje mes buvome pratę švesti reikšmingų įvykių dešimtmečius, dvidešimtmečius ar savo garbiosios istorijos šimtmečius arba išties epochinius įvykius. Bet čia jau didelis įvykis, kad tragiškiausios aplinkybėmis išbloktūsi iš savo tėvynės ir dabar juodo likimo blaškomi po platų pasaulį, be atities ir be savo namų, galime švesti vienerių metų gyvenimo vienoje vietoje sukakti...

Ir per tus metus daug mūsų lūkesčių nutekėjo sraunioju Netkaru į tamsią nežinią...

Pernai, ūkanuotą spalio 10 dieną, sunkvežimiai iš įvairių stovyklų atvežė lietuvius ir Nuertingeno apskrįti ir suteikė šiose vietovėse: Nuertingene, Neuffene, Weltheime, Kirchheime, Unterlenningene ir Oberlenningene. Nuertingene lietuviai tą dieną „išsikrovė“ ant saligatvio ir baimingai žvalgėsi — kas bus toliau?... Į ką tik buvo kreiptasi — atsakė, jog apie mūsų reikalus jie „nieko nežina“... GI. UNRRA-os čia dar nebuvo. Ji atvyko spalio 21 d. ir nuo tada mums išties savo motinišką, glėbiančią ranką. Iki tol „niekas nieko apie mus nežinojo“ — nei burmistras nei visi kiti.

Prieš metus pradėjusi savo varganą gyvenimą šalėje cemento fabrike šalėje, Nuertingeno kolonija iki šiandien išaugo dvigubai gausesnė (puspenkto šimto gyventojų), gyvena žmoniškuose butuose ir yra ne vienam girėda, kaip viena iš lietuvių tremtinių kultūrinę centrų Vakarų Vokietijoje. Iš vienos kuklios pradžios mokyklos, šiandien dar veikia šie mokslo šaliniai: pavyzdžiui gimnazija, Aukšt. Technikos Mokykla, Galisteningų Seserų mokykla, vaikų darželis ir visa eilė įvairiausių kursų. Ir, žinoma, visa tai neatsirado savaimė, kokiu nors stebuklu. Tam reikėjo pasivienimo ir darbo. Bet ir to dar maža. Reikėjo, kad šita kultūrinio darbo iniciatyva kas nors nuširdintų paremti. Tokį nuširdįj rėmėję Nuertingenas nuo pat pirmos dienos turėjo UNRRA Team 513 direktoriaus p. R. Maingcoto asmeny.

UNRRA-os darbo metinis buvo gražiai ir visuo širdumui atymėtos. Visos iškilinės vyko Nuertingene, nes čia turima erdviausia tokiems reikalmams patalpos. Spalio 20 d. iš ryto buvo pakeltos vėliavos, po to įvyko iškilmingos pamaldos. O po pamaldų buvo atidaryti lietuvių, latvių, ukrainiečių meno, tautodailės ir spaudos parodos, dalyvaujant UNRRA team 513 direktoriui p. R. Maingcoto, gausiam būriui sukurtų svečių ir gausybei visų trijų tautų atstovams.

Meno parodoje dalyvavo šie Nuertingeno apylinkės gyvena dailininkai: K. Žilinskas, Pov. Osmonsks, J. Firinauskas, Gr. Butauskaitė-Firinauskienė, A. Valėška, L. Vaitkus ir J. Mažeika. Produktingiausias buvo dail. Žilinskas, išstaves per 40 kūrinių. Vyravo akvareliniai darbai, ne tik tiesioginiai dabar yra medžiagų trupkumas. Tik latviams sutraukė dailininkus iš tolimesnių Vokietijos vietų ir išstatė paveikslus, atsigabentus dargi iš Latvijos. Lietuviai gi reprezentavosi tik ištrėmime su-

kurtais kūrniais. Latvių savo kūrinius parodoje buvo išstatę septyniolika dailininkų.

Parodos tautodailės skyriaus buvo turtingi įvairiais rankdarbiais, meziniais, audiniais, tautiniais drabužiais, kilimais, medžio darbiais ir kitais įvairiais eksponatais, vaizduojančiais mūsų tautinį meną. Be to, lietuvių ir latvių reprezentavosi ypač gausiais gintaro išdirbiniais, kurie labiausiai kreipė visų lankytojų dėmesį.

Lietuvių spaudos paroda buvo ypatingai gausi ir patraukli. Čia buvo išstatyti beveik vis Vokietijoje išėjusieji ir tebeintantieji lietuviški periodiniai leidiniai, pradedant rašytai ranka, mašinėlė, spausdinimas rotatoriumu ir baigiant spaustuvės spausdinimas. Taipgi buvo Austrijos, Prancūzijos, Norvegijos bei Švedijos lietuvių leidiniai. Taip pat vokiečių okupacijos metų pagrindžio spauda užėmė gar-

UNRRA Team 513 direkt. R. Maingcoto apianka lietuvių suruoštą metinių progą parodoje Nūrtingene. Nuotrauka: V. Baccičiaus

Kemptene atidaryta prekybos mokykla

Spalio mėn. pradžioje atidaryta prekybos mokykla. Mokyklos vedėjas — Dr. Micuta. Į pamokų lentelę įrašytos anglų kalbos pamokos pažengusiems, vedamos UNRRA-os pareigūnės p. HUGHES, visumot būna perpildytos.

Spalio 15 d. koncertavo J. Starkos vyrų choras. Programoje 17 dainių ir du choraliai — iš „Trubadūro“ ir „Fausto“. Pažymėtina rečiau girdimų dalykų įtraukimas į repertuarą.

Prof. Kolupalla yra gavęs kuls prof. K. Pakšto laiškus iš Amerikos, kuriuose nagrinėjama kolonizacijos reikalai ir koloniz. mokytojų steigimo klausimas. Paskutiniame laiške prof. Pakštas rašo: „Aš galinties vykti P. Afrikon ar Australijon, nes gal tik vietose pavyktų durti atverti didesniai skaičiui tremtinių, kurių ateitis Europoje dar pablogės. Reikia kolonizacinio komiteto. Tik jo įgaliojimas gali galintis sėkmingai veikti, jis evakuoti ir laisvesnis ir sėsnės tolimas šalis. Privatiskai aš negaliu veikti.“

Spalio 27 d. įvyko Kristus Karaliaus šventės minėjimas. Iškilminga akademią įvyko miesto teatre, kur kalbėjo kult. ir švietimo reikalams narys N. Tautvilas, kleb. kun. A. Stanevičius ir moterų vardu Dr. Karvelienė;

bingą vietą ir susilaukė visų didžiausio dėmesio. Platus buvo daliosios literatūros ir Vokietijoje išleistų vadovėlių skyrius, taipgi dar Lietuvoje išleisti liuksusiniai leidiniai. Visų malonų dėmesį traukė parodoje išstatyti Lietuvos atsižymėjimo ženklų, medalių bei ordenų ir lietuviškųjų pinigų rinkiniai.

Latvių ir ukrainiečių tik kuklius savo spaudos kampelius buvo įrengę prie tautodailės parodų.

Nepriklausomo Lietuvos gyvenimo laimėjimai vaizdžiai buvo pavaizduoti diagramomis. Taipgi vykusiai buvo parodytos pasauli išblaskytų lietuvių skaičius. Apskritai, informacinis skyrius buvo paruoštas rūpestingai.

Pirmosios šventės dienos popietė buvo pradėta sporto varžybomis, bet apie jas kalbama šiame laikraštyje atsikirai.

Vakare įvyko iškilmingasis aktas. Jm atvyko UNRRA Team 513 visi pareigūnai su dir. R. Maingcoto prieliaky, Stuttgarto Districto direktoriu B. Bicklin, Nuertingeno karinis komendantas ir kiti UNRRA-os ir kariuomenės pareigūnai. Didžiulė salė buvo pilnutelė svečių. Daugelei nuširdžių kalbų buvo išskirti sūkiai ir beįvertinami UNRRA-os nuopieinai

be to, keli jaunesni — jaunimo vardu. Meninės dalyse solo pagledėjo sol. Daugelienė, Bičkienė ir Radzevičiūtė. Ansamblis, ved. P. Armono, pagledėjo ketvertą giesmių.

K. Da.

FREIBURGAS

Š. m. spalio 29 d. Waldsee svetainėje įvyko lietuvių studentų susirinkimas. Jame dalyvavo iš įvairių zonų atvykę jaunesnioji ir senesnioji amžiaus studentai bei doktorantai (daugiausia iš amerikietiško zonos ir ką tik atsiradę iš Austrijos-Insburok). Susirinkimas pradėtas Tautos Himnu, pirmininku stud. Makuliu. Prieš renkant mandatų komisiją atvyko išrinkimui į studentų suvažiavimą, kilo gyva polemika dėl Talmokuro Instituto klausytojų pripažinimo studentais ir nutarta turintis brandos atestą laikyti pilnateisiais studentais. Taip pat pagal kaž kurio centro raštą, nusistatyta doktorantus toleruoti aprėtoms teisėms (turi teisę balsuoti, bet negali būti renkama...), t. y., gaus mažesnes pašalpas negu studentai etc.

Per susirinkimą buvo išreiktas pagėdavimas išdirpinti kuro, nes studentai turi gyventi ir mokytis nekuruose kamburiuose, kadangi UNRRA vokiečiaiškiai ūkio įstaigai įsiskaičiuo duoti kuro DP.

-ač-

Ir darbai, glėbiant benamius tremtinius. Ypačiai karštai buvo įvertinti darbai ir širdinga globa UNRRA Team 513 dir. p. Maingcoto, kuris čia vadovauja nuo pirmosios dienos. Kaip padėkos simbolis, buvo įteiktos lietuviškos dovanos UNRRA-os ir kariuomenės vadovams. Į visas kalbas ir sveikinimus įprastu širdingumu atsakė direktoriu R. Maingcoto, dėkodamas visiems už gražų ir darnų bendradarbiavimą, už nenulaužtas pastangas tremtinių gerbiuviu kėlime ir už visą kita, kas buvo gera ir darnu per šiuos vienerius metus.

Pirmoji šventės diena buvo užbaigta įspūdingu koncertu, kuriame pasirodė visų trijų tautų menininkai. A. V.

Gražioji Nemuno šalis

(6) KIRDEIKIAI-TAURAGNAI

Kirdeikių apylinkių grožį tik tada gali pajusti, kada sėdi į laivelį ir perplauki visus ežerus, kurių čia yra daug, veikt visai įvairiu dideli ir tarp sąsėjų sujungti giliai upeliai. Ežerai apaugę tankiais miškais. Jauties juv kokiamė džiunglių krašte. O kai pasieki Ukiojo ežerą, prie kurio yra Papilės pilakalnis, garas įvairiais padavimais bei pasakomis apie vaiduoklius ir išlausiai žvejo valtininko pasakojimas, dar pavakaryje, saule leidžiantis nutari geriau dar sukarti 12 km ir pasiekti Tauragnus, kad netektų turėti reikalų su vėlniais bei raganiais.

Tauragnų miestelis toliu nepaprastai gražioje vietoje, ant aukšto kalno, kuri iš vienos pusės sūpa du ežerai. Tauragnų ežeras yra giliausias visoje Lietuvoje. Kitojo ežero pusėje yra vienas aukščiausias (251 m.) Lietuvoje Taurapilio pilakalnis, apie kurį mums papasakojo labai gražų padavimą.

„Seniai seniai, kada šioje apylinkėje, miškingoje vietoje, tarp mišniškų ažuolynų telkšojo gilūs ežerai, užlydo čia iš kažkur atvykęs lietuvių karžygis būrys. Jiems vadovavo labai narsus vadas Rigmuntas, o jų žygius lydėjo senas kanklininkas. Naktį vis karžygių su savo vadu Rigmuntu stipriai užmigo, tik vienas senelis nemiegojo ir atsiedęs po ažuolu kanklėmis grojo gražias dainas. Jis taip gražiai kankliavo, tolia žvelni muzika liejosi iš virpančių stygų, kad net visas miškas nutilo, o atbėgė iš girių tankumynų du taurai atsigulė ties kanklininko kojomis ir klausėsi jo muzikos. Užbėręs savo melodijoms girių gyventojus, jis paklausė juos, ar nėra šioje apylinkėje geresnės vietos karžygiams poilsui. Svetingi taurai nurodė antroje ežero pusėje esantį gilų ir gerą urvą.“

„Ryto metą karžygių nuėjo į nurodytą vietą ir ten viską rado, kaip buvo sakę taurai. Patiko jiems ta vieta ir jie nutarė čia apsigyventi. Netrukus pasistatė didiems garbinti žinyčiai ir pilį, kurią pavadino Tauru vardu. Žinė čia gyvena labai ilgai. Vieną kartą juos iš netyčių užpuolė šalmuoti kryžiuočiai, kurių buvo labai daug. Nors lietuviai labai narsiai gynėsi, bet prieš gausingą priešą negalėjo atsilaikyti ir visi karžygiai žuvo.“

Dar ir dabar apylinkės gyventojai pasakoja apie šio Taurapilio kalno paslaptingą urvą, iš kurio tyliomis naktimis pasigirsta paslaptingos muzikos garsai. Tai senas kanklininkas linksmina narsuosius karžygius ir jų garsų vadą Rigmuntą.

Tauragnų apylinkėje, Alutėnų kaime laukuose yra įdomių ir istoriškai labai vertingų akmens gaidynės sodybos liekanų.

Toliau mes klausime į Alutą ir Anykščius. -vk-

Pulgis Andrius

Sudrumsta svajonė

— O dabar, draugai, mėnesimos progai! — pasitė šeiminkais, pripylęs konjako.

Proga buvo tikrai graži. Tik ką nuo jūros iškopė porų pušų viršūnės mėnulis užliejo sidabru akcijas, apraukė balzganu sarmu stal dengtie verandėje, kur sėdėjo malonus nuovargio nusmelkti seni, geri draugai, švedamai dailininko Gaudento Žadavainio atvykima; kunigajiklėnės Birutės vasarvietė.

Kažkurioje vilioje rėkė patofonas: Naktis be mėnulis... Tai širdis be meliės: Eikš čion, mylimojai, Prie mano šalies...

— Žadavaini, ar ir tave reikės prašyti du kartų? — ragino šeiminkas. — Konjaka išgerusi, bet tik ne mėnulis proga — tarė susimąstęs dailininkas.

— Štai tau šešias! Mėnulis, tas senasis poetu, minėtinukį ir svajotojų įkvėpėjas... — bandė juokauti šeiminkas.

— O man jis sugriovė vieną svajonę — tyliai pastebėjo Žadavainis.

— Taip sakant, užklupo kur nors in flagranti, eck! — įsikliso kilkendamas žurnalistas Pelurvis.

— Anapus vaiduoklinių pušų šniokštė jūra. O gal pačios pušys? Kas ten supasitys tokią tylią sidabrinę naktį!

— Juozai, išciminkimukas dar po vieną stiklą, dabar aš tave prašau! — tarė atgijęs dailininkas. — Ar jus matė mėnulis veida?

— Štai ko dar: na jei vieną akį primerkęs, klasingai šaiposi, taip sakant, kiršina vienų visuomenės dalį prieš kitą, — aiškino žurnalistas.

— Ne tas, aš kalbu apie tą išgesusių kalnyčių ir prarajų išvagotą veidą, kaip jį vaizduoja astronominės nuotraukos. Pelėnai, pelėnai... — tyliai nubagė Žadavainis.

— Tai tik nuotraukos ant popieriaus! — ramino žurnalistas. — Liaudžiai pagraudenti.

— O aš mačiau pats savo akimis, — gyvai tarė dailininkas.

— Nepokš miglų, ba dar imsiu ir patikėsiu!

— Dar vieną, Juozai, ir klausyk! — posirengė Gaudentas, išgėres stiklą.

— Tai buvo N. apskrities miestelyje prieš daug daug metų, jelgu taip galima sakyti mūsų amžiuje, kada penkiolika metų reikšia labai didelį laiko tarpą, — pradėjo svajingai Gaudentas Žadavainis.

— Apleistame sode paklydęs dvaro pastatas su medinėmis kolonomis. Pro atlapus langus veržiasi alyvų žiedai, tingiai stumiami pakirkę debesų gabalai mėlynomis dangaus eiguomis. Ant katėros dėsi įnail, panelė Lūcija, istorijos mokytoja.

— Jos veidas buvo nepagaunamas gelsvu garbanų rėmuse, kurie nebepajėgė sutalpinti jaunystės srauto. Panelė Lūcija aiškino pūny karus, bet jos spindulingas veidas sakė: „kas tie Hanibalai ir senatoriai, palyginus su mano grožiu, su pavasariu 1922 Viešpaties metais?“

— Mokytojos — kokio amžiaus jos bebūtų — labai patinka, kad į jas įsmilytų gimnazistai, kad pamokos metu gudytų jų žvilgsnius, droviai parastų, nuleidę akis, neatlai-

kydami vienu kartu tiek laimės, kai panelė mokytoja teikiast pažvelgti į dūsautoja, į savo jaunąjį riterį.

— O į mano žvilgsnius panelė Lūcija visumot atsilėpavo, juos palydėdama nežymia šypsena, kuri nepašokdavo mokytojai pridėramo orumo. Lūcijos akys buvo daugiau žydromu, negu pavasario dangaus sklypely, kuris matėsi pro atvirą langą, už žydnitų alyvų sienos.

— Progimnazija rengėsi šokių vakarui. Nėbuvo jau už langą nei alyvų žiedų nei mėlyno dangaus. Rudens šlapdrība paskandino N. apskrities miestelį, bet mano širdis buvo pilna Lūcijos. Išverčiau senus žurnalų rinkinius ir apsisotauj tie Tyru Duktės elėraščiui, kurio dabar atsime nu tikrai paskutinius žodžius:

Tiktai vieną tave karštai pamylėju

— Miestelio alkštėje, parapijos šalėje jau dūdų orkestras buvo pačiame įkarštyje. Išlinkau lyg vagis, visas degdamas. Palubiats kabėjo popierinės gelės, trispalvės, o prie įėjimo man prisėgė prie krūtines numerėli. Skirajojanti kraša. Dar ir dabar atsime nu: nr. 77. Lūcija šoko su karininku iš vietos komendantūros. Tai amžinėlį gimnazistą ir studentų varžovai. Ir Lūcija žypsoi tai komendantūros dulkeit, dieviškoji, nepasiekiamoji Lūcija!

— Sulankstytas laikfelks degė mano rankoje kaip žarija ir jau norėjau jį sutrinti ir dulkeit, bet vaiznas pasibaigė ir Lūcija įsiniarė organizuotai ratelį. Tai buvo graži proga sužinoti jos pašto numerį. Luskė kartą jį manė. Ir šis padėrinimas nulėmė mano žygi. Padvelkė išbuoklės kvapas ir man dar kartą priminė pavasarį, mėlyna dangaus lopą už langą, kur žydėjo alyvos.

Prancūzija naujosios konstitucijos ženkle

Pasakykim atvirai, kad daugelis Prancūzijos piliečių buvo nusteibinti referendumo skaičiais. I klausima, ar approbuote naują konstitucijos projektą — 9.126.370 balsuotojų atsakė „taip“ ir 8.043.366 — atsakė „ne“. Visokios linksmos statistikos institutai ir pranašai guldė galvas, kad referendumas duos 70% „taip“. O kai paaiškėjo, kad tik 36% pasisakė už naują konstituciją, tai visi priekaištai generolui de Gaule staiga nutilo... Mat, jo pasisakymas prieš konstituciją tokią, kokią Steigiamasis Seimas buvo priėmęs keturias penktadalius balsų, atrodė labai nerimtas dalykas. Ir daug kas sąžiningai priekaištavo generolui, kad jis, pasisakydamas prieš konstituciją, skaldė prancūzų tautą, nerimtai ją gašdina ir rodoi toli atsilieks nuo realių krašto reikalų. Ir kas galėjo tikėti, kad trys didžiulos partijos — krikščionys demokratai, socialistai, ir komunistai, turėdamas drauge keturis penktadalius Seime, tesurinkti tik vieną trečdali tautoje. Ir vis dėl tai taip atsitiko.

Skaitytujai, žinoma, ne tai įdomu, kad Prancūzijos demokratija leidžia 36-ais procentais „tautos valios“ priimti toki svarbią įstatymą, kokių yra konstitucija. Juk daug įdomiau patirti, kodėl taip atsitiko, kad konstitucijos klausimu tauta atsiskyrė nuo savos Atstovybės ir kaip referendumo rezultatai galės paveikti naujo parlamento rinkimus, kurie paskelbti lapkričio 10-ai dienai?

Prancūzų tauta generolui De Gaule tikti daugiau,

negu visiems kitiems, drauge paėmus. Jis vienas (bei neskatyti radikalų ir kitų labai smulkų grupelių) atsivėrė savo „ne“ Toorezo, Schumano ir Blumo „taip“. Jis ne balsavimu susilaukė, kurių buvo 31%, priskirti prie tu, kurie nemorė būti neišrinkti savo partijai, tai De Gaule surinko apie 60%. Tatal buvo lyg ir plebisitas: už De Gaule ar prieš jį. Taigi, kaip matote, i referendumu buvo įmaišyta ir ne konstituciniai klausimai. Pači konstitucija nėra jau taip bloga. Prancūzija yra turėjusi daug blogesnių konstitucijų ir yra nebogai su jomis gyvenusi. Ir ši egi atsimonų milijonų pasakymas prieš konstituciją nėra tos konstitucijos pamerkimas, o parodymas, kad prancūzų tautai De Gaule yra daugiau vertas, negu geriausia konstitucija, ir kad visos partijos, kokias jos programos būturėtų — nieku būdu negali atstoti „degaulizmo“ programos...

Referendumo rezultatai parodė, kad partijų autoritetas Prancūzijos politikoje yra labai žemai kotruojamas, kad jos tik tiek vertinamos, kiek vertos jų asmenybės. O tos asmenybės — labai ir labai pilkos, nieko naujo kraštvui nežadancios, nieko iš praeties nepasiukiosios ir jokiam atsakingesiam darbu netinkamos. Kai po referendumo skraiste buvo pakeltas klausimas, ar trys partijos daugiau sveria, negu vienas De Gaule, tai tauta ir davė tokį atsakymą. Kas bus lemtingesnis Prancūzijos ateitai: ar 36-ais procentais „primitiva“ konstitucija, ar gen. De Gaule? — parodys įvykiai. Mums atrodė, kad ne naujoji konstitucija neatnė Prancūzijai reikalingo vaisto. Tai konstitucija Kuriai reikia žmogaus, reikia valstybės vyro, o ne partinių hibridų...

Referendumo pamoka

Jau buvo atsidėjus komentuoja partijų direktorėse. Komunistai padarė išvada, kad Prancūzijoje iš 100 yra 64 fašistai...

— Nemanyskite, kad j vaidino nusikrausta, nelaiminga moteri. Ne. Iš jos dvelkė toki gyvinybinai pokėliai, jai taip entuziastingai kalbėjo apie literatūrą, meno parodas, kad atrodė, visa nesimatymo metų grandinė jos visai nepalietė. Žinoma, nepamiršo ir mano pavėiksų paminėti, bet tai ji darė labai atargiai, kad negalėtų įtarti ja esant šaliką. Jo to priminė apie spaudos balni, ar ką negalėsias jai pasūsti įveitima, dabar ji iš tokia gyvintama gyvenanti.

— Ir, žinote, Lucijios pasėta sėkla davė vaizius. Ar praicitis, ar jos mėlynai tingios akys, ar nuslopinti komunistiniai mano pavėikslams, bet aš, atsiviskindamas, pasizadėjau jai paskirti laiką spaudos balnuije.

— O paskui viskas ejo kaip senų gerų laikų romane. Sokom tangą, gėrėm vyna. Ji vilkėjo juodą mašantinę suknią, krutinėje buvo prisisegusi tamsiai raudoną rėšlę. Tamsus drabužis atmušė jos gėtonas garbanas, tingis, saužiančią spysena.

— Galerijos marmure, po palme Lucijua svaigiai padeklamavo:

Tiktai vieną tave karšiai pamyliėjau
— „Koks tu kvailutis!“ — atsakui jau seniai, seniai pamiršus Lucijios žodžius. „Taip, koks tu mano kvailutis!“ — atsiduso įnain ir, abiem rankom apkabinius mano smilkinius, ilgai, ilgai bučiavo mane.

— Gašlų tangą šokant, aš kalbėjau apie alyvas dvaro sode, mėlyną dangaus sklypėlį už lango. Apie senus, gražius svajojimus. „Dėl ko senus?“ — paklausė ji pina asarų. „Ar negalima pradėti tas svajone iš naujo?“ Tūkstanciais šviėsus užlietoje marmuro salėje ji buvo graži kaip ir prieš daug metų. Taip, moterims neegziustuja laikas; jai kas jų buityje pastovu, tai tik melė.

Konstitucijos referendumas — De Gaule plebiscitas. Santuoka lengviau už ištuoką. 15 partijų rinkiminėje kampanijoje. Vargiai išvengiamas tripartizmas. „Vargas tam, kuris iškelia skandalą.“ Asmenybės nusigrįžta. „Gelbėti demokratiją.“

Rašo Dr. B. Vygaudas,
Mūsų korespondentas Prancūzijoje

Ir todėl paragino „darbo klase“ aršiau stoti kovon prieš „balsiają reakciją“. So cialistai pasidžiaugė Blumo lūpomis, kad dabar galės kraštas ramiau valdytis. Gi krikščionys demokratai (M.R.P.) paskelbė, kad referendumas rodo, jog reikia baigti su tripartizmu, ir pakvietė socialistų partiją ir visus tikruosius demokratų pajusti ateties atsakomybę ir pasirinkti aiškią kelią tarp valdžios formulė, kuri primetė provizionis rėžimas ir kurią galės išdirbti socialinį progresą ir tautinę laisvę mylinčių demokratų unija“. Vadinasi, jau šiandien krikščionys demokratai skiebia pabaigą jų bicilytės su komunistais ir kaiba apie „savitarpinės pagalbos paktią“ tarp sąžiningų demokratų. Šis krikščionių demokratų toks ankstyvas pasisakymas reiklia jų gelbėjimasi, pasvejojant gen. De Gaule ir atitraukiant nuo komunistų. Ar šie niuansotai priešrinkiminiai manevrai išgelbės M.R.P. nuo jai gresiančios katastrofos, pareis nuo to, kiek kraštas patikės krikščionių demokratų atvirumu. Jei įleimas paviktų atstatyti kontaktas su gen. De Gaule, tai galima laukti, kad M.R.P. bus išgelbėta. Jei ne — naujis rinkimų įstatymas padės komunistų partijai išeiti i pirmąją vietą. Šiuo pastaroju atveju naujoji konstitucija sudarys tik pradži naujam Prancūzijos vidaus politikos bangavimui. Bet ir tada bijotis nėra ko: kol bus gen. De Gaule, prancūzai pavelsys sau šiokių tokių avantiūras... Bet jie niekadoms nesutiks būti valdomi vienos komunistų partijos.

Pamauž arčiaje lemtingieji rinkimai i pirmąjį Ketviritosios Respublikos parlamentą. Laiko nebedaug, tad

rinkiminė kampanija įgauna vis didesnį įkarsį.

Toji kampanija daug kur jau prasidėjusi, bet normaliai Prancūzijoje gyviausia propaganda rinkimams atleikama paskutinė rėžis rinkimus savaitė. Vadinasi, iki to laikio „aiskinamas“ priėšas, „čiupinėjama“ juo avangardai, mašuojamos pozicijos ir, apskritai, ruošiamasi puolimui. Tas darbas jau dirbamus nuo pirmos dienos, kai tautos mažuma priėmė... naująją konstituciją. Jau šiandien yra galima nusakyti, kaip bus partijų bei blokų pasiskirstyti puolimo ir gynyimos ruožai, kur kokie ginklai bus pastatyti... Pirmoji partija, kuri paskubėjo paskelbti anksčiau už kitas, koks bus jos „rinkimines kovos“ tikslas, buvo M.R.P. Mat, ja išgadsino referendumo rezultatai, parodė, kad jie bendradarbiavimas su komunistais galiausiai prives prie politinio bankroto. Dar referendumo skaičiai tebebuvo „šilti“, o jau M.R.P. vadovybė paskelbė kraštų, jog ji yra pasiryžusi išsuiokiti su komunistais. Ir kad ištuoka būtų lengvesne, tuo pačiu ji prašo visus rinkikus atiduoti balsus už jos sąrašus. Aš manau, kad šiuo manevru M.R.P. nori užbėgti įvykiams už akių ir jau

šaudomasi tripartizmo ir anti-tripartizmo ginklais.

Besidomint partijų pozicijomis, išėjo į sceną kvių, korupcijos, vagysčių ir spekuliacijos skandalai.

Maitinimosi ministeris Ives Farge, nepriklausomas jokiai partijai, išdrįso iškelti alkskėn daug nemalonų dalykų. Jis atkreipė miltu, tekstilinių medžiagų, cukraus bei kavos kiekių netiesėtą dingimą... Kiek iki šiol spauda pajėgė perduoti (o rengiamasis tardymas ne daug teleidžia apie tuos dalykus kalbėti), tai ir iš to jau aiškėja, kad socialistai yra įmaišyti vymo skandale, o komunistai — tekstiles aferoje. Tegul man Dievas atieis, jei bus padaryta klaida, kad aš čia priminsiu ir buv. ministerio pirmininko socialisto Gouin vardą... Jo vardas vis sukasi aplink vyną..., nors jis ir jo partija skelbia, kad visa ta istorija yra biurai maitinimosi ministerio insinucija. Dėl tekstilinių medžiagų aferos — visa tai dėjosi produkcijos ministerijoje, kur sėdi ministerio kėdėje komunistas Paul. Tie visi dabar iškelti skandalai, žinoma, ne vieną dieną atsirado. Apie juos jau seniai vienu kitu būdu diskutuoti kalbama, bet vis dar be skandalo... Gi dabar, matyti, Farge įpyko, kad nesiekia sutarkyti maitinimosi reikalų ir atslėdė krūti daly užkulsnių, pažadėdamas dar ir kitų steigimu. Tuo tarpu tie skandalai dar nekotruojami rinkimų kompanijoje, bet neabejotina, kad ir tas ginklas stovi pozicijoje ir pasuktine valandą bus ir iš jo paleista ugnis... Iki šiol įtariamieji minėtos aferos gindimiesi puola patį Farge. Daug kas jam primena švento Rašto žodžius: „Vargas tam, kurs iškelia skandalą...“

Jei jau seniai jautėsi krauste pasipiktinimas partiniu rėžimu, tai prieš rinkimus dar daugiau matosi panieka tai visai parlamentarinė santvarka, kuri stumia kraštą i chaosą. Neseniai gen. Giraud, atsiskydamas kandidatuoti i naują parlamentą, viešai pareiškė, kad „partiniai interesai išlykšiai pralenktė tautos reikalus“.

„Su dabartiniais valdymo metodais mes žygiuojame i bankrotą ir griuvėsius“, taip charakterizavo dabartinę santvarką Prancūzijoje gen. Giraud. Prie tos jo charakteristikos prisideda daug padorių prancūzų. Jis iš nebijotai nusikalsti minčių ir žodžių elegancijai, tai galėčiau čia Tlamstoms priminti šitoki vėnu laikraštiniško klausimas: „Parlamentas nutarė nuo spalii 12 dienos uždaryti visoje Prancūzijoje vieuosius namus. O kada bus uždarytas tas vienintelis politikos viešasis namas, kuriu yra Prancūzijos parlamentas?“ Palcausta turtupet per sūriai... ir per daug valzdingai... Bet tais žodžiais išreiktas teisingas Prancūzijos parlamento įvertinimas. Pasibaurejimas juo yra visuotinis ir isitikinimas dar didesnis, kad niekam nėra taip lengva išsiginti, kaip demokratijai, kuriai „vadovuoją“ partiniai demogagai, ideologijai ir programų vergai, egoistai ir smulkūs savo grupinių interesų gėnyjai. Ir aš turiu drąsos pasakyti, kad šiandien Prancūzijos parlamentui trūksta asmenybių, kurios skubiai ir energingai gelbėtų prancūzų demokratiją. Mat, demokratijai, turi būti visiškai sveika, nes kiekviena, kad ir mažiausia, liga yra jai mirtinga.

Sukis „gelbėti demokratiją“ skamba šiandien po visus Prancūzijos laukus. Tas šauksmas bus dar vienas ginklas rinkiminėje kampanijoje. Komunistai jį vadina „fašistinų ginklu“, socialistai — i jį nieko neatsako; krikščionys demokratai jam pritaria, o dešinieji juo plačiai naudojasi.

Už verandos osė jūra, o pr prieš galutinai išsivadavęs mėnulis viešpatavo gilime vasaros nakties danguje.

— Na, ir prie ko čia mėnulis tavo pasakojo? — įsiterpė žurnalistas Peliuritis.

— Kaip tik dabar jo eilė, — tęsė Gaudentos Zadavainis. — Zaliakalnyje, i rytą, prie medinio namo Lucijua virpejo mano gėbyje, atsiviskindamo pabučiavime aš mačiau alyvų žiedus, mėlyną dangų.

— „Dar kartą!“ — šnibžėjo ji tyliai, bet tuo metu iš kovo debesų vėjas išvijio mėnuli, kuris aplypė Lucijua sau šaltaisiais spinduliais. Sturpu nukreistas, atsokau atgal. Lucijios veide aš mačiau išgesusių kalnyņu ir prarajų išvagotą veidą, po akimis tamsius šėselius, išsišovusius žandikaulius, nuovorgio ir išgerto vynu pėdsakus, kuriu jau nebeįstengė nusilepti dažai. Tuo buvo mėnulo veidas. Pelenai, pelenai... Lucijios veide aiškiai skaitiau tu ilgų metų istoriją, kurios dalyviu aš nebuvau.

— „Dar kartą!“ — svajoniai pratarė įnain, bet dabar šį malda skambėjo taip atgrasiai, kad aš, gėda prisipažinti, pabėgau i tuščią kovogatvę.

— Tai buvo mūsų paskutinis pasimatymas, aš išvažiavau iš Kauno bažnyčios dekoruoti, o po keliu savaitių sužinojau, kad Lucijua po nepavykusios operacijos mirė. Pavasari susisiekojau jos kapą ir ant jo padėjau alyvų puokštę. Už tą svaigiai naktį balnuije.

— Ir kad ne tas mėnulis, jį būtų mirusi, kaip mano nesudrumsta svajonė.

Anapus vaiduoklinių pušų šnokštė jūra. O, gal, pechos pusys? Kas ten supaisys tokią tylią, sidabrinę naktį.

Sovietų atstovai pabaltijiečių stovyklose

„Naujienos“ 207 nr. perspiaudino iš „Stockholms-Tidningen“ tokio turinio žinia:

„Po to, kai estų užsienio reikalų viceministerio (aišku, sovietinio) sukvietimo pavidimu pradėtas turne tur pabaltijiečių Svedijoje davė neigiamų rezultatų, rusų įstajgos prisidė du naujus emisarus, kurie keliauja po Svediją ir mėgina prikaltinti pabaltijiečius grįžti Pabaltijai. Vienas tų emisarų yra Nigol Andresen, vadinamos estų suviarytų respublikos liaudies komisarų tarybos vicepirminikas. Pirmosios okupacijos pradžioje jis buvo užsienio reikalų komisaras. Antrasis emisaras — moteris Olga Lauristin, pirmosios okupacijos metu buvusio liaudies komisarų tarybos pirmininko našlė. Jie abu uolūs komunistai.“

V. Dav.

2000 bombų palaužtų Rusija

Aukštąs Briat atomo srities mokslininkas, prof. M. L. E. Olyth, praeiškė, kad Sovietų Sąjungos gamybiniam pajėgumui sunaikinti reikėtų apie 2.000 atominių bombų, o D. Britanijai sugniuždyti pakaktų tik 100!

Toliau jis paminėjo, jog jeigu atominės bombos gaminamos ir kraunamos i sandėlius taip, kad kraštas būtų pasruošęs eventualioms, tada vėliau ar anksčiau vis tiek kas nors spustelėsis gaiduku ir atominis karsas prasidėsias.

Liucija. Ištekėjusi, nelaiminga, vasaromis besifrankanti po užsienius, mūsų pasuntintybę pažiba diplomatiniuose baliuose. Mano prognozijos daugai ir taip apie ją nusnekdavo. Kažkuriais metais slinko girdas, kad ji išsisukys.

Vieną vakarą sėdėjau kavinėje su linksmu draugų kompanija, tarėmės dėl niakties programos, svarstydami amžinį klausimą kaip pasirinkti: Metropolis ar Versallj? Netoli orkestro nuobodžiava trys moterys. Nesąjėjus pavėginti i jų pusę, plačiai man nusisėpsėjo Liucija. Ponia Liucijai: „Dar vienas praesitės šėselis!“ — pamagėšau sau vienai ir toliau vedėm derybas su draugais, kurių dauguma buvo belinkstajai i Versolio pusę.

— Po keleto minčių padavėja įteikta man raštelį: „Atėik prie mano staluko. Liucija“ Daugiau dėtementališkumo, negu smalsumo skatinamas prisėdau prie jos staluko. „Turėsiu ką papasakoti Versalyje prie vakarienes draugams“ — maščiava paklės.

— Liucija buvo kosmetikale bei priekaišto: tos pačios garbanos, ta pati tingi, snaudžianti spysena. Tiktai veido formos buvo galutinai išryškėjusios. Ji kalbėjo kitaip, negu visus motykojtos, po daug metų susitikusios savo mokinėjai. Nebuvo tu kvailių sauksmaženklių: „Žiūrėk, koks išaugo; garbė man, motykojaiti, matyti tokį garsų mokinį, apie kurį rašo visai laukraščiai; ir tada jau buvai gabus mokinys; aš daug tikėjais ir neapsiraičiau“. Kaip tik aš aš bijojau ir iš Liucijos išgrįsti.

— Liucija visai ką kita kalbėjo. Kad ji, po daugelio nemalonumų vėl esanti sau žmogus. Daug kentėjusi, daug pasitikėjusi žmonėms, o dabar pasidariusi vel tai pati Liucija, kokią tu, Gaudentai, pažinojai N. miestelio progimnazijoje. Atsimeni, kokie gražūs buvo pavasariniai tada?

KULTŪRINIS GYVENIMAS

Tarp Rytų ir Vakarų

Europos „daktarai“

Zenevoje yra įsisteigęs „Tarpautinių susitikimų“ komitetas, kurio tikslas padėti įsiamoninti, kas sudarė Europos raišonių d'etre praelytę ir kokia gali būti jos misija šiandien. Šių metų susitikime, kuriame dalyvavo Anglijos, Prancūzijos, Vokietijos, Italijos, Šveicarijos, Graikijos ir Vengrijos intelektualai, buvo kalbama apie „Europos dvasią“. Per susitikimus pasidalinama mintimis paskaitų ir laisvų pasikalbėjimų forma. Susitikimai neturi jokio politinio pobūdžio.

Prancūzų savaitraštis „Carrefour“, rašydamas apie šiuos metus Zenevos susitikimą, pavadino savo straipsnį „Europa gydytojų akivaizdoje“. Kitaip sakant, laikraštis laiko intelektualus daktarus, kurie susirūpinę čiuopinėja sunkiai sergančios Europos pulsą. Kokią diaagnozę nustatė tie daktarai Europai?

Vienas susitikimų dalyvis pareiškė, kad „šiuo dienų Europa sutampa su juoda rinka“, kad dab pūvanti, kitas tvirtino, Europa turinti „blogą veidą“, trečias — „Europa turi blogą sąžinę“, ketvirtas nurodė, kad „Europa niekad nesugebėjo suderinti savo moralės su savo veiksmais“.

Kaip matome, šiuo dienų Europos dvasios diaagnozę, kurią stato geriausi jos „daktarai“, yra gan liūdna. Ir tikrai, Europa šiandien yra suskaldyta politiskai, išsuskylta ekonomiskai, sumaišyta moraliskai, šiandien ji yra tapusi kovos lauku, kur aršiai pliausai anglosaksų ir sovietų politiniai bei ekonominiai interesai, Europa šiandien yra panasi į beįėjį perlokštą kūną, kurio vieną dalį operuoja vieni chirurgai ir stengiasi viesa kūną pastatyti ant joji vienokiems vaistais ir metodais, o kita kūno dalis slaugo kitą gydytoją, taikydami kitokius vaistus ir metodus. Ir pagaliau kas šiandien galėtų pasakyti, kur baigiasi Europa ir prasideda Azija?

Taigi, jei prancūzų savaitraštis intelektualus su humoru vadina Europos dvasios daktarus, tai, tą sąvoką išplečiant, būtų galima pasakyti, kad Vašingtone, Londone, ir Maskvoje taip pat sėdi daug kitų daktarų, kurie negali susitarti, kaip gi pagaliau būtų galima tinkamiausiai tai sunkiai sergantį įgonį gydyti. Ir vargu ar pacientas gal tikėtis susilaukias greitos ir rimtos pagalbos, kad daktarų konsiliumas riejasi? Viena tik galima pasakyti, kad Europos pagerėjimo ir pasveikimo raktas šiandien yra ne jos pačios rankose.

Kultūrinės sintezės teorija

Kultūrinės sintezės autorius Lietuvoje buvo prof. Salkauskis. Jo nuomone, lietuvių tautos, kaip esančios Vakarų ir Rytų kryžkelėje, misija esanti Vakarų ir Rytų kultūrinių pradų sintetinis išryškimas savo tautinėje kultūroje. Kitaip sakant, mes turėtume iš savo kaimynų pasiskolinti kultūrinių pradų ir juos išryškinti savo tautinės kultūros formomis.

Tautinės kultūros kuriasi amžiais ir, galima daryti, kad kada nors, tolmoje ateityje, ši problema mūsų tautinei kultūrai pasidarys aktuali, tačiau, žiūrint į ją šiuo dienų akimis, sunku būtų kabėti apie įjungimą į mūsų tautinę kultūrą Rytų prado. Kai mes žvilgtelėjame į savo kultūros istoriją, mes nerandame nė vieno šviesesnio spindulėlio, kuris būtų mums švystelėjęs iš Rytų. Kunigaikštis Lietuvoje Rytų kultūros įtaka vyravo nevaržomai, bet kokių kultūrinių paminklų paliko ji lietuvių tautai? Vieną metraščių ir nemažą cerkvių, kurių mes mielai savo žemėje nematytume. (Vienu laiku mūsų spauda buvo rimtai pradėjusi svarstyti Kauno sėbora nuogriovimo klausimą.) Mūsų folklorininkai lietuvių liaudies kūryboje Rytų įtakos pėdsakų, galima sakyti, visai neužtikina.

Praeityje mes iš Rytų, be politinės priespaudos, imperialistinių užmačių mūsų tautiskai suvirškinti, be slavizmo nihilizmo, duriu-

sio tam tikros įtakos mūsų jaunai inteligentijai prieš pirmąjį pasaulinį karą ir palikusio neigiamų pėdsakų visai mūsų tautai, daugiau mes nieko nesame gavę. Iš Rytų mums vadinamo pilto ne Lux, o tiesiog grobuoniškos rnkovs suvirinti mums slavų kalte. Tiesa, mes, ypač mūsų senoji karta, mokanti rusiskai, domėjimos rusų literatūra, bet tas domėjimasis niekadoms nebuvo didesnis už domėjimąsi, sa-kymsime, prancūzų, vokiečių ar anglų literatūrai ir šiandien mes neturime jokių duomenų kabėti apie kažin kokią ypatingą rusų literatūros įtaką mūsų literatūrai.

Jei Rytų įtaka mūsų kultūrai praelytė, galima sakyti, buvo lygi nuliui, jei iš ten visą laiką dveiklės mūsų menagisčia dvasia, stengiamis paralyžuoti bet kokią mūsų pažangą, tai ar mes, atstumdami ir kurdami savo tautinę kultūrą, galime ten ieškoti kokių kultūrinių įkvėpimų šiandien, kada rusų imperializmas dar labiau įkibo į mūsų tautos kūną, sugriovė mūsų valstybę, išdraskė mūs kultūristiką ir ekonomiskai ir naiktina mūs fiziskai? Gal tos žaidžios mūsų tautos kūne kada nors ir užgis, bet randai pasilikti amžiams: mes jų niekadoms neužmiršime. Praeities, o ypač šiuo dienų smūgiai nubloškė mūs nuo Rytų ir vargu ar kada mes ir juos beatsigriešime, juo labiau, kad kaip jie niekadoms nebuvo mūs draugiskai praelytė, taip jie niekadoms nebus mūs draugiskai ir ateityje, kad ir kokia ten būtų santvarka. Šlaubo ir nepasitikiškimo privitinkusi atmosfera negali sudaryti palankios dirvos kultūriniam bendradarbiavimui.

Pagaliam, mums visai pagrįstai kyla klausimas: ar tikslu ieškoti sėklos savo tautinės kultūros dirvai šėsti pas kaimyną, kuris savo paties dirvos nemoka dirbti? Per 20 nepriklausomo gyvenimo metų kultūristiką mes toli palikome užpakalyje Rytus. Ukininkas, paprastai, geria pavasari sėklą iš to kaimyno, kuris sėberka geriau už jį patį tą sėklą išauginti. Jei ukininkas netvarkingas ir atsilikęs, tai be panekos jis nieko daugiau negali tikėtis.

Zinoma, gal būtų neįsitinginta atsiriboti nuo savo kaimynų kultūros kinų siens arba, kaip dabar madinga sakyti, geležine uždanga,

Minėkim lietuviškosios knygos 400 metų sukaktį

Rūšiom ir sunkiom lietuvių tautos gyvenimo dienom sukanka 400 metų lietuviškajam spausdinam žodžiui — lietuviškajai knygai. Jei gyvenimui savo laisvam ir nepriklausomam kurti, jei nebūtume pavergti ir išblaškyti — tai didžiulį savo kultūrinio gyvenimo sukaktį pamintume mūs serdamu rūpestingumu ir iškilmingumu. Ir Martyną Mažvydą, 1547 m. sausio 6 d. išleidus pirmąją lietuviškąją knygą, ir lietuviškosios knygos didžio vargo kelį atžymėtume atskirais leidiniais, knygų parodom, su visu akademiniu rimtumu.

Tačiau ir nelaimių dienom negalime per lietuviškosios knygos sukaktį tyton praėiti. Kiekviena lietuvių tremtinių stovykla, kiekviena kolonija ir didesnis ar mažesnis tautiečių sambūris 1947 m. turėtų prisiminti ir lietuviškosios knygos istoriją, jos atlikę mišninę kultūros ir švietimo darbą, ir jos darą ir vertį dalyvavimą tautos kovose. Todėl visi lietuvių tremtiniai kviečiami 1947 m. garbingąją lietuviškosios knygos sukaktį prideramai paminėti.

Lietuvių Rašytojų Tremtinių Draugijos Valdyba, rūpindamasi liet. knygos 400 metų sukaktimi minėti komitetas, prof. Vac. Biržiškis ir prof. Pr. Skardžius paprašyti ir pasižadėto mūs sukaktuvėm paruošti reikalingos paskaitom medžiagos, rašytojų metraščių „iš-tremimo metu“ nutarė skirti liet. knygos sukaktį paminėti.

Vyr. liet. knygos 400 metų sukaktį minėti Komitetas savo ruožtu skelbia:

- 1) 1947 metai — Lietuviškosios Knygos Metai;
- 2) lietuvių mokslinei, rašytojai, žurnalistai ir kultūrininkai, susitarę su Liet. Tremtinių Bendruomenės Komitetu, kviečiami nedidėliojant organizuoti liet. knygos 400 m. sukaktį minėti vietos komitetus lietuvių tremtinių stovyklose, kolonijose ir atskirose sambūriuose;
- 3) LTB Komitetai prašomi kultūrininkų pastangas remti, o kur kultūrininkų nėra — kviečiami patys LTB Komitetai liet. knygos sukaktį savo stovyklose tinkamai paminėti;
- 4) lietuvių tremtinių periodinė spauda prašoma knygos sukaktį pagerbti straipsniais, minėjimų aprašymais, savo paaušpau pasiekti mūsų senųjų ir naujų knygų meniškom iliustracijom (laikraščiu ir žurnalo redakcijom, drauge su LTB Žurnalistų Sąjungos Valdyba, liet. knygos minėjimą turėtų atskirti aptarti ir iš anksto aptarta medžiaga iš anksto numatytu laiku tą sukaktį paminėti);
- 5) lietuviškų knygų leidyklos ir atskiri leidėjai raginami 1947 m. išiešti meniniu po-

bet brautis pro uždangą, kurią pats kaimynas nušleido ir ją savo kruvinais žygiais užnėsi spaudavo, būtų ne tik neįsitinginta, bet ir negarbinga.

Mūsų tautinės kultūros kelrodis

Taigi, Rytų veiksnys dėl mūs padarytų krunkovų skriaudų iš mūsų tautinės kultūros dorojimo išlris ilgam, o gal ir visam laikui. Pagaliau, kultūrinės sintezės teorija niekadoms neturėto realaus pagrindo. Ji yra greičiau kaibetinių studijų vaistus, nekaip realiasis faktais pagrįsta gyvenimo tikrovė. Ir ta teorija nebe nauja. Apie kultūrinės sintezės misiją kalbėjo vokiečiai, lenkai, belgai ir, tur būt, kitos tautos, esančios geografinėse kryžkelėse tarp Vakarų ir Rytų, tačiau ilg šiol mes tų „sintezinių kultūrų“ niekur nematome, nors tautos, veikusios pretenzijų į tokias sintezes, turėjo progos amžiams puseletį savo tautines kultūras. Kiekvienos tautos misija išryškinti savo tautinės kultūros esminius bruožus ir jais praturinti bendrą kultūros lobyną.

Mes, lietuviai, priklausome Vakarų Europos tautų šeimai. Europa buvo, yra ir pasiliks mūsų kontinentas, ir lietuvių tauta turės pasiminti atsakomybę dalį už Europos kultūros atstatymą ir už tą misiją, kurią Europos kultūrai tenka atlikti pašalyje. Per savo tautinę kultūrą mes kursime visos Europos kultūrą, mes dėsimė lietuvišką plytą į visos Europos kultūros pastatą. Mes, kaip ir daugelis tautų, esame skaudžiai paliesti paskutines katastrofos, ir mes kartu su kitomis tautomis turėsime būti tie „daktarai“, kurie gyds Europos dvasios žaidžias. Mes priklausome tam garbingam, turinčiam tūkstantį metų kultūrinės tradicijas kontinentui, kuris buvo visą pasaulio moderniosios kultūros bei civilizacijos lėpys. Būdami europiečiai, mes negalime likti nesuinteresuoti tolesnės Europos kultūros raidos stebėtojais. Mes jaučiame pareigą būti jos atstatymo kultūros rūmo plynėliais, tuo tarpu kas ten darysis Rytuose — mums ko mažiau rūpinti turpi. Europa šiandien tikrai labai serga, ir mes jaučiame, kad jos žaidžios yra mūsų žaidžios.

Lietuva yra kryžkelėje. Ant jos yra išmėgta kelrodis su užrašu: „Tik į Vakarus“.

Vyt. Alantus

Naujos knygos

TREMTINIŲ MOKYKLA, Mėnesinis pedagogikos žurnalas. Redaktoriai — A. Kairys, Leidžia — Leidykla „Atžalynas“, Weilheim-Teck.

Nuo liepos mėnesio tremties pedagogus lanko pedagogikos žurnalas „Tremtinių Mokykla“. Ligi šiol žurnalo redakcija jau patiekė tris savęs vertas knygas. Rugsėjo — spalio mėnesiams davė dvigubą 3—4 Nr. Jame randame rimtų pedagoginių, filosofinių ir mokslinių straipsnių. Čia rašo prof. Dr. A. Macina, kun. Dr. J. Gutauskas, dr. Z. Danilevičius ir St. Barzdukas. Kiti autoriai, pasirašę slapyvardžiais, pasirinktas temas išvysto taip pat gana pagrįstai ir rimtai. Šis Tremtinių Mokyklos“ numeris idomus ir skaitytinas ne vien tik pedagogams, bet ir šlaip inteligentams.

Pirmesnieji „Tr. M.“ numeriai irgi rimtai parašyti ir turinigi. Tik gal nelaimingas redakcijos neapdairumas, patalpinant pirmame numeryje perdaug jau šališką Stano Santvaro poezijos knygos „Laivai palauštom burėm“ recenziją, paskleidė skaitlytuose savotišką reizmą. Antrame numeryje tilpęs pasisteinimas ar, geriau pasakius, atsitiktinimas prieš kilusią reakcijos audrą, taip pat to suketo kartumo ne neutralavo. Čia vėl padaryta didėli klaida, atspausdinant garbingo mūsų profesoriaus privatų (tatai tikrai žinoma) redakcijos žmonės laišką, kurį išsėukė tilpusioji recenzija ir kurio norėta duoti tik tėviškias patarimas. Reikia tikėti, jei ateityje panašiu nesu-sipratimu nebeapsikartos, laikas išlygins su-keltus atorigius, ir „Tremtinių Mokykla“ bus laukiamas kiekvieno tremtinio inteligento ma-lonus svečias.

Algirdas Gustaitis, ILTRAPŠVEICARIJOS IR DANIJOS. Tekste 15 iliustracijų ir žemėlapis. Viršelis dail. K. Jzersko. Spėtas 3000 egz. Geriamame popieriuje 60 egz. „Spiraktoriaus“ leidinys, 1946 m.

Tai 96 pusl. knygelė, kurioje lengva forma aprašoma paskubomis kelionėje patirti įspū-džiai, lankant lietuviškias stovyklas. Savo laiku tremtinių spaudoje ši knyguė būtų sėkėlius daug triukšmą, lyg jos pasirodymas būtų pa-daręs didžiulią skandalą. Nei jau čia autorius linčiuotinas nei ką. Tiesa, ši pasirinkta skambi tema galėjo būti kruopščiau apdirbta ir iš-vystyta taip, kad ateityj ir istorikas galėtų rasti pagrindines medžiagas iš tremtinių gy-venimo. Vokietijoje nušvietimni. Betgi autorius ne mokslinį veikalą rašė, o tik prabėgomis šikavo savo skublos kelionės spūdžius. Vertindami šį darbą daugiau iš beletristinės pu-sės, rasime nemaža ir teigiamumą. Bus per-daug žiaurus kiekvienas tas kritikas, kuris kokią nepildytą rašytojų kūrinių vertins pasikliu-damas vien tik neigiamomis to kūrinio savy-bėmis. O ypač netvarka, kad perrodavusis sakinius priklašama pogramojai. Dėl vietos stokos šia nečiuojama, bet teigiui, kad yra vietų, kurias pacuojamas, išryškėtų knygos „Tarp Šveicarijos ir Danijos“ ir teigiamosios savybės. Baigiant tenka pastebėti, kad recenzentas reikią būti santūresniems ir nemušti plunks-nos iš jaunųjų rašytojų rankos.

Jonas Rackaitis

Kelias į vakarus

Balta žuvedra klykia,
Net sukasi galva —
Tenai namai paliko,
Paliko Lietuva...

Ten rūpėšiais artojų
Linguoja ažuolai
Ir tu, šalie artojai,
Lyg drobė nubalais.

Palinko sesės liepos,
Mokėtuš obelė,
Giliai jusmus paslėpę
Ir ažuolai žili.

Ten gluosniai nusiminę
Ar saulė bemažys —
Į vakarus vikštinė
Sunėsna viltis...

Zaliuokit, rūtos, mirtos —
Siūbuok, pusle liauš,
Speiguose kad nemiryt
Mūs vargo Lietuva.

Lai aukso saulė grįžta,
Kaip grįžtau kadais —
Vrie kello Gerą žiedų
Prie sesės puoš žiedais.

Ir vėjai ties užkime,
Trauks paukščiai į namus —
Gal būt, ranka likimo
Pasuks atgal ir mus.

Balta žuvedra klykia,
Net sukasi galva...
Tenai namai paliko,
Paliko Lietuva.

Ryškiosios asmenybės

Aloyse STEPINAC

Jau nebė pirmas ir nebus paskutinis kartas, kad Zagrebo arkivyskupas tenka pakelti kardą prieš pagoniją iš Rytų. Kroatija, kaip Romos katalikybės avangardas, ir ši syki turėjo atlaikyti Tito bedievikais agresijas, specialiu nukreiptas prieš jos arkivyskupą Aloyse Stepinac.

Pakaltintas tėvynės išdavimu, A. Stepinac buvo Tito atgabentas į teismą, kaip Ante Pavelić režimo paklūsusis tarnas, kaip Bosnijos ir Hercegovinos ortodoksų prievartautojas, kaip rinkėjas aukšinių žiedų ir dantų, priklausiusių nugalabytims Izraelitams... Aukštās, kiek palinkęs, gilių akių ir iškilmingos laikyenos dignitorius atsakinėjo teisme nesvyruojamas ir nesigindamas, o kaltindamas. „Šiandienis pasaulis pergyvena ideologinę kovą tarp Bažnyčios ir Valstybės. Ir aš negaliu ir neprivalau apeiti mano tikėjimą ir mano bažnyčios principus“. Šis teisme pasakyti žodžiai nebuvo arkivyskupo Stepinaco paimti iš kurios nors popiežiaus enciklikos. Jis juos paėmė iš gyvenimo: mat, kovą dėl Jugoslavijos laisvės baigėsi kunigų areštais, bažnyčių pavertimu sandėliais, klebonijų apgyvendinimu kareiviais... Tai ir buvo, o ir šiandien tebėra kovą tarp valstybės ir bažnyčios. Aloyse Stepinac misija buvo aiški: ginti baž-

nyčia, nors tatau kiek kainotų... Ir čia jis pasirodė atkaklus, bet be argančių kietas, bet be išdidumo; narsus, bet be suklybės. Jausdamasis eras atstovas „dieviškosios mistijos“, A. Stepinac visur emė skelbti Bažnyčios teises, emė raginti „savo avelės“ jas ginti ir nepasiduoti.

Lengua ir kartu sunku arkivyskupui Stepinac ginti Bažnyčią nuo valstybės... Lengva dėl to, kad jis nuo pirmos savo arkivyskupy- sės dienos, nuo 40 savo amžiaus metų, kaip jauniausias pasaulyje arkivyskupas, metėsi į kovą dėl penkių milijonų siekių. Ir jis nevarčiojo kito ginklo, kaip „Dievo žodi“ ir neribota gaislinguma. Pankėjęs žavis žemiškas Jėgas, abejingas bet kokiai pasaulio galybei, nepa- žįstas nei grėsmės nei vylionių, šis Kristus- Karaliaus apaštalas su aistra ir mistišku tikė- jimu šėrisis metus tesia audringą kelią. Tur- jėjas tėvų krautų ūkininkai, kurs per amžius yra pasitraukus nuo plūgio tik tada, kai reikėjo im- tis kardo prieš neistiekimusius; turėjęs dėdę prelatą, dalyvavęs kroatų savanorių divizione ir kovojęs sąjungininkų fronte ties Salonikais D. Karo metu — Aloyse Stepinac ką teisingai save laikyti veteranu ir „dieviškos kovos“ fronte. Kad ir vėlai nusprendė tapti kunigu — jau buvo pasiekęs 22 metų, — bet gi greitai kilo Bažnyčios hierarchijoje „šėjęs Kolegija Ro- moje, atlikęs metus jezuitų mokykloje, iš- mokes italikai, vokiškai, prancūzškai, pa- klebonavęs porą metų bažnytkaimyje, Stepinac, vos 36 metų, jau buvo Zagrebo arkivyskupijos koadjunktorius. Ir 42 metais, kai Hitlerio galy- bei dar nesimatė gata, Stepinac nesvarė per pamokslus kartoti: „Nėra jokios išrinktos rasės — yra tik viena rasė ir šioji vadinasi Dievo rasė“. Ir už tai, kad jis išgelbėjo iš mir- ties eilę komunistų, kaip Svenko Raich (dabar- tins propagandos šefas Belgrade), kad jis iš- gelbėjo tikstantčius žydų, kad jis apsaugojo Zagrebo vyriausiojo rabino garsiąją biblioteką — už visa tai jis buvo pakaltintas tėvynės iš- davimu — ir nuteistas.

Rami ir neiškenama energija primena arkivyskupą Stepinac, kaip primityviosios baž- nyčios prelatą viduramžiuose, kada jis vedė kovą nelygią prieš žemės valdovus. Primena ir tokūs atsitikimai, kai Cesariai klausėsi prie kojų to valdovo, kurio karysė ne šiame pa- saulyje. Stepinac yra figūra kovojančios kriš- čionybės. Jis be atdarais gina Bažnyčią, o Bažnyčia gina jį.

V. Audrinās.

Skelbimas

Brok-tone (Amerikoje) gyvenantieji lie- tuviai: Kripaitė Salomėja, kilusi iš Biržų apskrities, Krčinno paraploji, Daneliskij (ar Datniskij) km., ir jos vyras Kriškušėnas Jo- nas, kilęs iš Biržų miesto, ieško savo giminių ir pažįstamųjų.

Kas tuo reikalu turėtų žinių ar būtų su- intereasuotas, prašomas kreiptis į „Mūsų Ke- lo“ redakciją.

PENICILINAS

Dr. med. Br. Radauskas

Rašant šį straipsnį nau- dočiau ypaciā plačią anglų bei kt. literatūrā ir savais patyrimais, taikant penicil- linā ligoniams Beitch D.P. Hospital'yje Hahn I. Oldb. Aut.

Nuo seniausiu laikų iki pat šių dienų kova su užkrečiamomis ligomis ir vietinių kūno ypačiai žaizdų užsikrėtimu vaidino ir tebevai- dina vieną svarbiausių vaidmenį medicinoje. Jau talios metai nemažas visų kultūringų valsty- bių rūpestis yra neleisti užkrečiamoms ligoms išplėstis. Visi gyventojų skiepijamai mūsū dabartinėse stovyklose yra kova su už- krečiamomis ligomis. Tuo tikėsiu ir Nepriklaus- ome Lietuvoje turėjome nemokama veneri- nių ligų gydymą, įvairius privalomus skiepi- jimus; tuberkuliozės, trachomos ir venerinis dispanterius, sanitarinę mokyklų, įmonių, prekybos ir t. t. priežiūrą. Karo metu ir poka- rinėiu laikotarpiu dėl visokeriopų nepalankių sąlygų susigimė užkrečiamomis ligomis ir epidemijų pavojus daugieropai padidėja. Vi- si, tur būt, dar prisimename 1941-42 mt. ži- mos dėmėtosis šiltinės epidemiją Lietuvoje. Nepasąlyti, kad visų karų metu, gal neiškai- riant nė paskutiniojo karo, lygiai karų, kaip ir civilių tarpe daugiau miršta nuo ligų, pirmoje eilėje užkrečiamų, negu karo laukė. Lengva įsivaizduoti, koks didelis buvo mirtin- gumas nuo epidemijų praeitais amžiais karų metu, kai ne tik neturėta vėjų jokiu priemonių užkrečiamoms ligoms gydyti, bet kada nė ne- žinota šių epidemijų esmės.

Mokslininkų ir gydytojų buvo daug ir ligai vargta bet tyrinėta, kol iš tamsos ir prietarų vien dėl užkrečiamų ligų kilmės išeita i tik- rąjį keliā, t. y., kol buvo surastā tikroji tų ligų priežastis — antkryžiai, arba bakterijos. Šių prietarų likučiai užtikinkami dar ir šiandie įvairių tautų liaudies medicinoje, pvz.: voratinklių dėjimas ant žaizdų ir kt. Kai kurių ligų pavadinimai ryškiai rodo, koks klaidin- gas buvo kadais supratimas apie šių ligų esmę. Šiandie žinome, kad mallarija (druogs) yra užkrečiama liga, kurios antkryžis iš už- krešto žmogaus perneša kitam tam tikra uodų rūšis besiruojama žmogaus krauju. Tuo tarpu pats žodis „mallarija“ nusako, kad prie- žastis esanti „bluogame ore“. Mat, šie uodai užtikinkami kai kuriuose pelkėtose vietose, o tai ir laido susidaryti nuomoni, kad čia bus kaltas blogas pelkių oras. Tokiū ir panašių pavayzdžių medicinoje sutinkame ir daugiau.

Vis dėlto keistoka, kodėl anks užkrečiamos dvasinės kultūros laikais, kada ne tik teisės mokslo, filosofijos ir meno srityse buvo nu- žengta taip toli, bet kada net planetų dydžiai, nuotoliai ir keliai buvo tiksliausiai apskai- cijuoti, nežinota ir net nespėlota, kad dėmė- jausi šiltinę platinā utėlė, o pogimdyvinės karš- tilgės, nuo kurios kasmet miršta tikstantčiai moteri, priežastis yra nešvarios pagalba tie- kiantis amranken raus. Nebuvinas mikrosko- po šio klausimo neišrisa, čia priežastis glūdi daug iloriai, tačiau šio rašinio tikslas neleidžia šiandie to geltonu požiūriu tikrai įdomas reiškinio nagrinėti.

Po to, kai Pasteuras ir Kochas XIX-tame amžiuje padėjo tvirtus pagrindus bakteriolo- gijos mokslui, palyginti, trumpu, vos 50 mt. laikotarpiu buvo rastos daugumos užkrečiamų ligų bakterijos. Suradus bakterijas, buvo ma- nyta, kad kiekviena užkrečiama liga, kurios antkryžis yra žinomas, būsianti dabar lengvai pagydoma, tačiau ir čia, kaip jau ne kartā medicinos istorijoje, buvo nusiviliata. Tiesa, buvo rastos įvairios apsaugojimo priemonės, pirmoje eilėje visoki serumai, pvz., nuo rau- pū, o vėliau ir gydymieji serumai (nuo difteri- jos, stabišgės ir kt.), kurie apsaugojo nuo su- sirgimų ir išgelbėjo nuo tikros mirties daugy- bė žmonių, tačiau skiepai, kad ir kaip toboli- nami, nuo įvairių užkrečiamų ligų menkai teapsaugodavo, o nuo kai kurių ir visai ne- gelbėdavo. Serumai, paprastai vadinami skie- pais, principu yra tam tikrais antkryžiais ty- čia apkrėstų gyvulių kraujo skysčiai, kuris specialias būdais valomas ir konservuojamas. Serumo išvirkštinimo tikslas yra inerti sykiu su serumu i žmogaus kūną tam tikrų med- žiagų — antitoksinių, kurios palengvina or- ganizmo kovą su antkryžiais arba tiesiog vei- kiai bakterijas naikinantiai.

Pirmąjam optimizmui kiek atslūgus, pradėta ieškoti naujų kelių kovai su užkrečiamomis ligomis, neužmirštant ir nuolat tobulinant ir ankstyvesnius seroterapijos — t. y., gydymo serumu pagalba — būdus. Šia naująja kryptimi dirbiant buvo stengtis surasti che- miškus medžiagų, kurios žmogaus kūne tam tikroje koncentracijoje veiktų bakterijas nai- kinantiai, tačiau nepakenkdamas pačiam žmo- gui. Tai garsaus mokslininko Ehrliche išva- jotoji „therapia magna sterilizans“. Didžiaus- sius sunkumas dirbant šioje srityje buvo tas, kad bakterijos daugumoje atvejų pasirodė žymiai atsparesnės šioms valistams, negu žmo- gaus kūno audiniai. Tų cheminių medžiagų koncentracija kūne, būtina bakterijos su- naikinti, dažniausiai būdavo žmogaus or- ganizmo kenksminga, jei ne tiesiog mirtina. Tuo keliu einant ligamėčių bandymų išdavo- jė iš kelių šimtu sudėtingai pagamintų cheminių junginių pavėjo rasti vos keletą tinkamų, kuri- rių ryškiausiai reprezentantu yra Ehrliche sal- varsanas, dar ir šiandie tebenudojamas sifi-

ruoti peilis. „Tin“ konservų dėžuēt. „Pot“ — puodas. „Pan“ — keptuve.

Ka reikiška „thank you“, vis žinome. Jeigu norite būti labai mandagiu, galite pasakyti „I am very much obliged to you“ (ai em vėl labai obaidži tu jū). Šitas pasakymas reikštā tai pat, kai ir „thank you very much“ — labai ačiū. Pasakymas „take it easy“ (tek it yzi) reikiška vertinant pagal prasme — lėčiau, at- sargiau. „You are kidding“ (ju ar kiding) reikiška beveik tā pat, kas lietuvių kalboje yra pasakymas — nelaiyk manęs tu kvaila arba pa.

O dabar mažā story. Pamėginkite ją iš- versti ir papasakoti savais žodžiais.

Returning to his happy little home, father greeted his family: "what have you been doing to-day?" he asked.

"I washed the plates" said Ann proudly. "And I wiped them", said Mary, just as proud- ly. "And I picked up the pieces", said John simply.

to return (ritörn) — grįžti to greet (gryt) — pasveikinti the plate (plēt) — lėkštė Ann (en) — Onytė proudly (praudli) — išdidžiai to wipe (uip) — šluostyti to pick up (plik ap) — rinkti the piece (pys) — gabalas, šukė simply (simpli) — paprastai

Pabaigai išsityskingieji veiksmažodžiai: sew, sewed, sewn (so, soud, sou) — siūti shake, shook, shaken (šėk, šuk, šėkn) — kra- tyti shine, shone, shone (šain, šon, šon) — šviesti shoot, shoot, shot (šūt, šot, šot) — šaudyti show, showed, shown (šo, šoud, šoun) — ro- dyti shut, shut, shut (šat) — uždaryti sing, sang, sung (sing, sang, sang) — dainuoti sink, sank, sank (sink, sank, sank) — grimzti sit, sat, sat (sit, sat, sat) — sėdėti slay, slew, slain (slėi, sliu, slėin) — užmušti

Korektūros kladai atsiųstams XXXVII pamokos — 44 ir 45 eilutės turi būti sukeistos vietomis

Rachaela Mussolini

Moteris, apie kurią niekas nekaltėjo. Šiomis dienomis vienas prancūzų reporteri- ras aplankė doną Rachaelā, Benito Mussolini našlę. Ji gyvena su dviem savo vaikais netoli Ischia uosto. Romano Mussolini, jauniausias Mussolinio sūnus, iš karto nesutiko svetimą žmogų vesti pas savo motinā. Kiek pasvyravęs, jis vis dėlto nusileido ir nurodė jam virtuvę, kurioje senyva moteriškė tuo metu pliaustė keletą pamidorų. Tai ir buvo Rachaela Mussolini. Jos dukra Anna-Marija padėjo motinai ruošti namuose. Ji panasi i savo tėvā, nors sūnuiams veido bruožai labai skirtingi. Jis ypatingai mėgsta muzikā ir kas vakaras groja akordeona toje vietovėje įpras- tame koncerte po atviru dangumi.

Donna Rachaela, kuriā Mussolini vedė 1906 metais, jo šeimoje vis vadinū užgultos pele- nės vaidmenį. Ji niekada nebuvo fotografuo- jama ir, berods, tam buvo išleistas specialus draudimas. Nė vienas Mussolinio biografas nėra jos nė puse žodžio prisiminęs. Kaip pa- sakvoja jos vyrė, donna Rachaela visuomet būdavo užsiėmusi namų ruošia ir vaikais, rū- pestingai tikrindavū sąskaitas ir skųsdavūsi brangumū. Vienā diena ji gražnius krautu- vei keletą kilogramų bulvių, kadangi jų kainā jau pasirodžiui per aukštā. Suspažinda- ma su savo vyrū ir plovė indus viename Forl restorāne. Esant Mussoliniiū ištremtam i Šveicariją, dirbdavū jį dienā ir nakti, kad tik išvairintų savo abu vaikus. Įsikrausčius Mus- soliniui i Palazzo Venezia, jo žmona visāki dingo iš apnikomus. Ji nebuvo elegantiška ir ji tai puikiai žinojā. Ji nebuvo išmoksliata, tačiau pakankamai protinga, kad tatai suprat- ū. Draugų ji neturėjo, nes nepasitikėjo vi- siems ir niekam. Politika ji visi nesidomėjo, nes tai, anot jos, ne moterių reikalas. Vasaromis vengdavo jį puošnas pajūrio ties Ri- mini ir savo vaikams leidavū maudytis kartu su neturtingųjų piliečių vaikais už penkiol- kos kilometrų ties Riccione. Dažnai gaudavo jū laisliū ir pati juos atsakinėdavū, tačiau nieku būdu juose neprisimindama, kad esanti vy- riatybės galvos žmona. Režimui griuvus, dėl šito nuoluomo jai buvo paliktas menkas tur- telis, kurį ji buvo paveldėjusi iš savo tėvū. Visa tai betgi nepakanka išgyventi jai su tri- mis vaikais, todėl dabar donna Rachaela, prie- šingai savo ambicijai, yra priversta draugel diduoti savo prisiminimus apie Benito Mus- solini ir tikisi šioms knygomis surasti leidėją.

lio ir kitų ligų gydymui. Ehrlichas už šiuos savo darbus gavo Nobelio premijā.

Prieš pat šio paskutiniojo karo pradžią buvo rasta kita vaistų grupė vadinama sulfona- midais, kurie pasirodė labai sėkmingi įvairi- ū užkrečiamų ligų — triperlio, smegonių plė- vės ir plaučių uždegimo bei kt. — gydymui. Sulfonamidai buvo ir tebėra didžiulis medicinos laimėjimas, tą rodo jau ir pats pavadi- nimas šio, palyginti, dar visai trumpo laikot- arpio — sulfonamidų era.

Taigi, medicinoje, kaip ir kituose pritaiko- muose moksluose, karts nuo karto pasirodo tikrai epochališki atradimū. Tokiuo atradi- muo tenka neabejotinai laikyti ir penicilinā — naujajai vaistai kovojai su užkrečiamomis ligomis bei su žaizdų užkrėtimu. Penicilino atrai- dimas sukėlė, galima sakyti, tikrā revoliucijā užkrečiamų ligų gydyme bei parodė galimybę, šio keliu einant, ieškoti naujų dar geresnių vaistų.

1929 metais bakteriologas šokotas Prof. Sir Alexander Fleming, badarydamas bandymus su įvairiais mikroorganizmais, pastebėjo, kad jo indeliai su bakterijomis bei maitinamomis toms bakterijoms augti medžiagomis palikti ilgesniam laikui vietomis supelėjo. Šitoks at- sitiktinis medžiagų supelėjimas laboratorijoje nėra nieko nepaprasto. Nepaprastai pasirodė Flemingui, kad pelėsiais padengtos vietose bei arti jų šiaip paprastai akimi įžiūrimos bak- terijų kolonijos visai neaugo. Jam tuoj kilo mintis, kad greičiausia pelėsiai arba jų iš- skiriamos medžiagos trukdo bakterijoms plė- stis, t. y., augti. Tolimesnių bandymų bei stebė- jimų pasėkoje Flemingis spėjimas pasirodė teisingas. Šiu pelėsių rūšis, vadinama peni- cillium notatum Westling, pasirodė neabejoti- nai turinti labai stiprų bakteriostatinį — t. y., bakterijų veisimasis stabdantį — veikimą. Vė- liau to paties mokslininko buvo įrodyta, kad šios pelėsių rūšies išskiriamoji tam tikra med- žiaga, kuri buvo pavadinta penicilinu, tėra visai mažai toksiška (nuodinga) atskiestniū gy- viui, taigi ir žmogaus organizmui. Šitie Flem- ingo stebėjimai bei bandymai ir jų išvadoms buvo publikuoti medicinos spaudoje, tačiau i juos, deja, ne tuoj buvo atkreiptas tinkamas dėmesys, o pats Flemingas vėl grįžo prie savo kitų bakteriologinių tyrinėjimū.

1939 mt., taigi po dešimties metų, Oxfordo profesorius H. W. Florey su bendradarbiais pradėjo plačiu mastu tolimesnius tyrinėjimus šioje srityje. Dirbant buvo susidurta su daugeliu sunkumų: šiu pelėsių kultūros ir ypa- čiai jų gaminamas produktas penicilinas pasiro- dė esā labai jautrus bei nepastovūs, be to, pagaminamas didesnio kiekio penicilino, rei- kalingo laboratoriniams tyrimams su gyvu- liais bei kliniškiems bandymams, buvo labai varginingas ir ilgas. Pielėsi išskirdavo tik la- bai nežymų penicilino kiekį, tik vienam ban- (Nukelta i 7 psl.)

MŪSU KELIAS

LIEUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Iš amerikiečių lietuvių spaudos

Adv. Ollis respublikonų kandidatuoją

Zinomas Amerikos lietuvių organizacijų veikėjas adv. A. Ollis šiuose rinkimuose yra kandidatas į Truste for Sanitary District respublikonų sąrašą. Kaip Amerikos lietuvių laikraščiai praneša, neseniai buvo surengta rinkiminė golfo diena ir vakarėnė, kurioje dalyvavo nemažai amerikiečių respublikonų ir vietos lietuvių veikėjų. Toje vakarėnėje vietos lietuvių spaudai atstovavo: „Draugui“ — kun. Naudžiūnas ir Ign. Sakalas, „Sandarai“ — M. Vaidyla, „Margučiai“ — A. Vanagaitis.

Daily Tribune apie Lietuvoj einančius nelegalius laikraščius

Kaip praneša Dirva, šiomis dienomis Chicagoje išėjęs žinomas laikraštis Daily Tribune paskelbė savo korespondentui Londone E. R. Noderer pranešimą apie einančius Lietuvoje nelegalius laikraščius. Taip pat prisiuntė du laikraščio „Kovos Keliu“ numerius iš kovo mėnesio 1946 metų. Laikraščiai spausdinami rotatoriumu, eina šūku — Lietuva lietuviams! Tą laikraščį Lietuvoje leidžia Laisvės Kovotojų Sąjunga. Laikraščiuose yra žinių iš kovų su raudonaisiais. Laikraščiai, kaip praneša Dirva, buvo iš Lietuvos nelegaliai išsiųsti ir pateko į demokratinių šalių žmonių rankas. Kaip žinoma, Lietuvoje eina ir daugiau tokių laikraščių. Visi jie ten vadiniami vienu bendru vardu — „Banditų darbas“. Lietuvių prie tokių pavadinimų jau gerai praprato per paskutiniąsias okupacijas. Bet kam tas vardas geriau tinka, mes geriau žinome.

BALF pranešimas apie našliaičių atgabenimą

BALF rugsėjo mėnesį pranešė naujų žinių apie našliaičių tretinųjų atgabenimą į Ameriką. Kaip praneša, iki rugsėjo mėnesio 15 dienos į BALF Našliučių Fondą suplaukė 3.826,25 doleriai. Iki šio laiko į Ameriką atkeliavo keletas naujų našliaičių: Stasys Stultinas — 17 metų, Jonas Martinukas — 16 metų (Jo laiška skaitytojas pateikėme praėjusiam „M.K.“ Nr. Red.), Arvydas Simonis — 15 metų, Jonas Krūzinauskas — 16 m., Albina Raulinaitytė — 13 m., Danutė Vasilauskaitė — 16 m., Anele Stumbrytė — 16 m. Beveik visi šie naujokėliai yra ne tikri našliaičiai, kurie jau neuri savo tėvų, bet karo metu nuo tėvų paslėmė. Naujai atvykusieji laikinai buvo apgyvendinti Našliučių priėmimo Centre, New York'e. Iš ten berniukai išvyko į Marijan-

polio Kolegiją, kur jie apsigyvens ir mokysis. Mergaitės išvyko į Sv. Pranciškaus Akademiją, kur jos bus aprūpinamos pragyvenimu ir moksliu.

BALF praneša, kad artimiausiu laiku laukia atkeliavusių naujų našliaičių. Ir jų priėmimu bei apgyvendinimu rūpinsis Našliučių Fondas.

Kanados lietuvių veikla

Kanadoje gyvenantieji lietuviai, kaip ir JAV gyvenantieji, dedasi į bendrą darbą tretiniuj šelpime ir Lietuvos Nepriklausomybės atstatyme. Štai Dirvos korespondentas iš Montreal praneša, kad Kanados Lietuvių Sąjunga per savo pirmininką A. Sakalą pasitūnė BALF Našliučių Fondui 180 dolerių. Antinantis Kalėdų šventėms, ten gyvenantieji lietuviai jau aptaria vaikus ruošiamas eglutes. Toje pačioje korespondencijoje praneša, kad vietos lietuvių jaunimas leidžia anglų ir lietuvių kalba laikraštį — Light — Šviesa. Kaip žinoma, Kanados Lietuvių Taryba leidžia laikraštį — Nepriklausoma Lietuva.

Kaip aprūpinami Amerikos bedarbiai

Įvairiuose laikraščiuose skaitome, kad Amerikoje su karo pabaiga atsiranda vis daugiau ir daugiau bedarbių. Štai neseniai buvo paskelbta, kad vien New Yorko valstybėje yra išregistruvę 400.000 bedarbių. Bet kaip matyti iš tolimesnių pranešimų, tie bedarbiai gana volikiškai „atitinkami“ iš atitinkamų įstaigų. Kaip bedarbių reikalavė tarakomai, šiek tiek žinių paduoda Amerika. Rašoma: „Puse Amerikos bedarbių sudaro karo veteranai, kurie gausi kas savaitę 20 dolerių iš federalinės valdžios. Kita stambų bedarbių dalį sudaro tie darbininkai, kurie neseniai turėjo darbus, o dabar ima N. Y. valstybės nedarbo apdraudus išmokėjimus. Liepos mėnesyje nedirbantiesiems, įskaitant karo veteranus, New Yorko valstybėje išmokėta per 36 milijonus dolerių.“

Į Ameriką atkeliavo vėl nauji lietuviai

Rugsėjo mėnesio 16 d. atplaukė Amerikon laivas su 922 keliaiviais. Tarp atkeliavusių yra dvidešimt lietuvių. Šį karat Ameriką pasiekė šie lietuviai: kun. Juozas Cėkavičius, J. Juzaitis su šeima, A. Maurutienė su sūnum ir dukterimi, A. Krūkienė, E. Pečiulis su šeima, Jonas Šaltenis, A. Gauframas su žmona, Antanas Jucius su dukterimi, J. Dunčia ir Fridrikas bei Berta Kilijauskai.

Dr. B. Vargas

Įvairios žinios

- JT politinis ir saugumo komitetas sutiko priimti tris naujus JT narius — Švediją, Islandiją ir Afganistaną.
- Japonijos imperatorius paskelbė naują konstituciją, pagal kurią karas įstatymu draudžiamas, imperatorius nusloja galios ir įveda naujus žmogaus teises, kurių Japonijos įstatymai neturėjo.
- JAV vyriausybė, pareiškiė Byrnes, darys ryžius, kad Jugoslavijos vyriausybė laikytųsi pagrindinių humanizmo principų.
- Jugoslavija jokių paktų slintų nepirima iš Vokietijos, išskyrus tokias interuotiesiems ir karo belaisviams.
- Amerikos tautinio legiono vadas Paul Griffith reikalauja uždaryti emigraciją į Ameriką, nes patys amerikiečiai neturi pakankamai namų.
- Pirmasis kartas istorijoje, kad Pietų Amerika — Čilė — įsileidė į vyriausybė tris komunistus.
- JAV valstybės rinkimų įkarštis balgėsi. Renkamasis kongresas dvejiems metams ir prirenkamasis trečdalis (32) senatorių. Rinkimuose rungtyniaavo dvi partijos — demokratai, kurie dabar yra valdžioje, ir respublikonai, kurie nori gauti persvarą.
- Pagal Galuppo instituto tyrimo duomenis, rytinėse respublikose 55%, o Naujojoje Anglijoje 60% gyventojų pasisako už respublikonų kandidatus busimuosiuose kongreso rinkimuose.
- Stuttgarto radijo žiniomis, JAV valstybės numato dar šiais metais įsileisti iš Vokietijos ir Austrijos DP iki 5.000 asmenų.
- Iš Wiesbadeno stovyklos numatyta iškeldinti apie 6.000 DP ir juos apgyvendinti kitose stovyklose.
- Bulgarijoje rinkimus laimėjo, kaip pranešama iš Sofijos, Tėvynės frontas, gaudamas 364 vietas iš 465 vietų. Opozicija tenka 101 vieta, arba 21,7%. Anglijos informacijos biuras praneša, kad rinkimai būvę pravedti nedemokratiškai.
- Rusų leistas laikraštis Beryne praneša, kad Lelpeje mirė aštuoni asmenys, pirktę duos naujojoje rinkoje. Duonoje būvę nuodų,

- Kinijoje taikos perspektyvos esantios vėl neaiškios, nes nacionalistai pradėję žygiuoti prie Harbino. Taigi, Kinijoje karas dar nėra pasibaigęs — jis dar plečiasi.
- Buvęs Amerikos kareivis ir vedęs anglis kurdinasi Anglijoje, nes jie negali išgyventi šį gamanos 60 dolerių valstybinis algos.
- Tuo pačiu metu, jog konferencijoje būvę sakoma: „Ne, ne, ne ir nieko kila.“
- JAV valstybės atominės bombos paslaptis pasiliekia tol, kol Amerika bus tikra, jog kiti kraštai negalės jos pasigaminti.
- „Izvestija“ Churchillo šeimą vadina „Šventąja šeima. Ta pačia proga laikraštis pabrėžia, kad Churchillo sūnus Amerikoje laikas paskaitas, nukreiptas prieš Sovietų Sąjungą, Anglijoje tapat daras jo svaivis.
- JAV vyriausybė primena Italijoje esantiems lenkamams, jog slavams ir kitų tautybių DP, gyvenantiems stovyklose, dar kartą apgalvoti dėl grįžimo namo. Nenoriantis grįžti dar bus aiškinamas apsigyvenimo galimybė, nors jos, ypačiai Kanadoje ir Amerikoje, esančios labai ribotos.

BALF Seimas New York'e

New Yorkas. — Spalių 18-19 d. čia įvyko Bendro Amerikos Lietuvių Šalpos Fondo seimas, kuriam pirmininkavo A. Kneizys. Vicepirmininkais seime buvo S. Gegužis ir F. Baogūžis; sekretoriavo P. Lapienė ir Poškienė. Seime dalyvavo 150 atstovų ir nemažai svečių. Buvo išsklaidyta BALF pirmininko ir kitų valdymo narių pranešimų. Kun. Dr. J. Končius pranešė apie savo kelionę Europoje ir tretinųjų lietuvių būklę. Buvo nustatyta 1947 metų programa. Nutarta skelbti vėjų surinkti 525.000 dolerių. Vajus prasidės 1947 m. sausio 5 d.

Antaras svarbus nutarimas — kreiptis į Amerikos prezidentą ir kitas svarbias įstaigas, ginant tretinųjų lietuvių teises.

Naują BALF valdybą sudaro: pirm. kun. Dr. J. Končius, vicepirmininkai — Ver. Kolyrienė, adv. Ant. Ollis, kun. N. Pakalnis ir N. Rastenis, sekret. — N. Gugienė, įžidn. — Dr. A. Zimontas ir J. sek. A. Zilinskius.

Direktorių tarybos nariai yra še asmenys: K. Vilniškis, M. Michelsonienė, adv. F. Baogūžis, Ant. Kneizys, T. Matas, A. Kebablianis, Elz. Samienė, L. Simutis, J. Smallis, Dr. S. Tomošaitis, J. Tuinyla ir M. Žujus.

Seimo programa surengta vakarėnėje, kurioje dalyvavo 300 svečių, kalbas pasakė senatorius Brewster, ministeris P. Zadelkis ir adv. R. Skipitis.

(„Amerika“ Nr. 43, 1946 m. spalį 25 d.)

Darbas...

(Pradžia 1 pusl.)

rankų, žmonių, kurie gali ir nori sau duoną užsidirbti. Dykių ir apsielidėlių nė vienas nemorės prisiminti. Nors dabar dalis dirbamo darbo atrodo lyg ir beprasmiška — pvz., atlyginimo atžvilgiu, — dirbkime dėl savo ateities darbo. Svetimieji mūsų vertins tik pagal mūsų darbą ir tvarką. Naudokime kiekvieną progą ir galimybę sutvarkyti savo laikinuosius būstus iš vidaus ir iš išorės, kas pašaliniai gautų įspūdį, jog mes esame kultūringi, darbštiūs ir drausmingi. Dirbkime nevaromai nors savo asmenims patogumui ir reprezentacijos reikalams. Pradedame patys ir verskime kitus savo pavvyzdži. Jei sugėbėsimе savo gerąsias pytybes parodyti, mūsų kalna pakils ir mes laikyti vertingesniais, jei reikės mūsų perkelti, įkurdinti. Tada ir kultūringesni kraštai su noru mus priims.

Kraštai, kurie mus priims, atsįs, be abejoj savo atstovus į stovykias susipažinti su mumis. Tie mus atestuos savo vyriausybsėms. Savaimė suprantama, kad jie rinksis geriausius, kultūringesnius ir darbtesnius žmones. Jie tikrai esame savo ateitįms susirūpinę, susirūpinkime ir savo ateistacia.

Nesisteikime, kad esama ir blogesnių. Imkime pavyzdžius iš geresnių, pranešantių. Jei kiti mūsų blogai vertins, pasteisimino nebus. Kiekvienas, kas pastebi blogybes ir jas toleruoja, pasidaro ir pats kaltu. Už apsielidimus atsakysime mes visi.

J. Gr.

Mes, amerikiečiai...

(Pradžia 1 pusl.)

Kultūriniai Lietuva sėmė iš milžiniško turto aruodo. Savo laiku buvusi viena pirmųjų Europos tautų, galinga nuo 13-to amžiaus iki 1795 metų, ji paliko savo sūnums ir dukroms paveldėjimą, kuriuos visas pasaulis gėrėjos. Lietuva, išskentėjusi neapsakomai vargus 1795-1915 metais rusų okupacijoje ir 1915-1918 metais vokiečių okupacijoje, atgavusi laisvę tuo sugėbėjo pertvarkyti visą gyvenimą ir užimti tinkamą vietą mokslė, mene, literatūroje. Iš tiesiog būvau nustebintas, kad ji galėjo tiek daug nuveikti, palyginti, per trumpą laisvės laikotarpį. Būvau ir tebesu begaliniai nuiludęs, kad šis kraštas, be jokios kaltės pateko į žiaurias okupacijas. Mes, amerikiečiai, skaudžiai nusikalstame tyėdamai, kada vienas iš mūsų sąjungiūninkų elgiasi, kaip tik nori, užimtuose kraštuose. Tuo tarpu pagal Atlanto Chartą taip neturėtų būti. Užtat ir yra klausimas, ar tie kilniūs pažadaid, neparemti realia žiėja, neliks tik tušti žodžiai. Bet amerikiečiai niekad negalės pripažinti išdavų, kdros savo laiku, klastojant rinkimus, buvo pasiekto.

— Kiek mums žinoma, Tamsta ir Amerikoje gyvendamas palaikote ryšius su Lietuviais. Kokį vardą lietuviai turi Amerikoje ir kaip vertinate dabartines jų pastangas pagelbėti tretiniams ir Lietuvai?

— Kiek man žinoma Amerikoje gyvenantieji lietuviai, dėl jų kieto sąžiningumo ir darbštumo, labai aukštai vertinami. Daugelis iš jų yra pasiekę geros padėties būsenoje, banuose, laisvoje profesijoje ir t. t. Kiti yra susilaukę didėles garbės mēne, operų, atleikto.

Kaip ir kitos tautinės grupės, „Lietuviai Amerikoje, yra daug sauokęje per savo bažnyčias ir šiaip organizacijas į vargą patekusiems broliams suselpti. Gėrų gėdai, kad jie visi atsistmintų, jog šioje srityje dar labai daug reikia padaryti ir padidinti savo sukias.

— Tretiniams lietuviams negalint grįžti į savo tėvynę, daugelis lietuvių akis nukreipė į JAV. Tuo tarpu įvažiuoti telegramai tik labai mažam skaičiui. Kokios galimybės būtų didesniai lietuvių kiekiniui įvažiuoti ir ten įsikurti?

— Jei tai nuo mūsų pareitų, tai visi lietuviai ir, apskritai, visi pabalitijčiai į JAV būtų priimami specialia kvota. Bet gerai pažindamas mūsų įvairius įstatimdarųjų svyravimus prieš rinkimus, abejoju, ar netolimoje ateity bus imtasi tinkamų priemonių kvotai padidinti. Bet galui pažadėti, kad iš savo pusės darysiu viską, kad ta akcija pagreitintu.

— Neabejotina, kad Tamsta jau sutikote įvairių tautybių tretinųjų. Idemu, kokį įspūdį Tamstai daro dabartinė tretinųjų būklė

Vokietijoje ir gal turite žinių apie tolimesni tretinųjų padėti?

— Mano įspūdiiai šiuo klausimu dar labai riboti, nes aš į Europa grįžau tik rugsėjo mėnesyje. Man atrodo, kad daugelis UNRRA sunamunų nekaip buvo sugalvoti ir įvykdyti. Tačiau buvo ir daug gero, kurio ypač nereikėtų pamiršti. Tikėkime, kad vietoj UNRRA bus sukurta kita organizacija, kuri, jau turėdama UNRRA patyrimą, galės geriau rūpintis.

Balgdamas Dr. Noremas pareiškė viltį, kad lietuviai tretiniai mokes pakelti visus skriaudus ir nepretelikus ir susilauks daug geresnių laukų.

B. Gaidžiūnas

Jungtinių Tautų pajėgumo bandymas

(Pradžia 1 pusl.)

Aprskritai imant, Jungtinėms Tautoms teks išspręsti daug klausimų. Jos turės pasisakyti ir dėl Ispanijos Franco ir dėl naujų narių priėmimo, pagėbėlių apgyvendinimo, Tautų teisių koedifikacijos reikalą ir kt.

Suo metu Jungtinių Tautų plenumas yra pasiskirstęs į 6 komitetus: politinį, ūkio bei socialinį, socialinį, juridinį ir kt.

Ar Sovietų Sąjunga keis savo politiką?

Paskutinis generalisimo J. Stalino pareiškimas daugeliui pasidarė misle. Neajaugi Sovietų Sąjunga galinti keist savo politiką? Iki šio Rusijos diplomatai vėl delsimosi ir puolimo politiką. Ar dabar jie pradės naują fazę ir ar jie pradės bendradarbiauti su taip vadinamam kapitalistinui pasauliui? Britų oficialiame komunikate sakoma, kad Sovietų teikiama išsyrėškias kelių savaičių ar mėnesių būvyje.

Iki šio Sovietai su Amerika visiškai nesutarė Korėjos atstatymo reikalą ir todėl Korėjos tauta kreipiasi į Jungtines Tautas, prašydama patvarkyti, kad abi okupacinės pajėgos pasitrauktų iš krašto ir kad ji pati galėtų atstatyti savo krašto savarankumą ir tautos ūkį. Sovietai nesutarė su demokratiniams kraštams ir dėl Bulgarijoje įvykusiu rinkimų, nesustaria ir dėl būsimų rinkimų Rumunijoje ir Lenkijoje. Kos kaip taip pat nesutarė net Trieste bei Dunojaus klausimais. Aprskritai, Vakaru sutinka Sovietų pasipriešinimą visur ten, kur paliečiamis Sovietų interesus.

Paskutinioji metu iš Maskvos pranešama, kad komunistų partija įsteigė aukštąją mokyklą. Kokie mokyklos tikslai, nesunku kiekvienam atspėti. Prisimenant dar tebevykdomus valymus ir politinio komunistinio auklėjimo sustiprinimą, nenanka laukti, kad Sovietų Sąjunga keist savo politikos principus, nebe tik pakaitaliojū jiems siekti metodus. Turint galvoje dar Molotovo ir Višinskio pareiškimus per tarptautines konferencijas, galima be didėles suklydimu rizikos teigti, kad Sovietų Sąjunga ne tik nekels savo principų tarptautinėje politikoje, bet priėsimai, tenka laukti jų sustiprinimo ir didesnių pastangų jiems įgyvendinti.

Paskutinį sykį spaudos atstovo paklaustas, ar Jungtinės Tautos galinės garantuoti mažųjų tautų integravimą, Stalinas atsakė „Jūs sunku esa tauti toli atsakyti. Taip atsakydama šį klausimą, Stalinas greičiausiai turėdavo galvoje jo paties užgrobtus kraštus — Pabalitiją ir visas kitas okupuotas valstybes. Keičiant savo politiką, pirmiausia teiktų palikti tuos kraštus, perkelti geležinę uždangą ir pravedinti sunkią sovietinę atmosferą.“

A. Audronis.